

Vliv změny sazeb DPH na ceny vybraného zboží a služeb v ČR

Tereza Domluvilová

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tereza DOMLUVILOVÁ**
Osobní číslo: **M10006**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Účetnictví a daně**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Vliv změny sazeb DPH na ceny vybraného zboží a služeb v ČR**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Objasněte podstatu DPH a charakterizujte její právní úpravu v ČR.

II. Praktická část

- Analyzujte vliv změny sazby DPH na ceny vybraného zboží a služeb.
- Na základě provedené analýzy formulujte doporučení vedoucí ke zvýšení daňových výnosů státu z DPH s ohledem na minimalizaci dopadu na ceny vybraného zboží.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

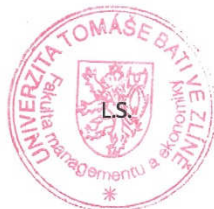
Seznam odborné literatury:

EUROPEAN UNION. Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax. In: Official Journal of the European Union. 2006. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:347:0001:0118:EN:PDF>
HAMERNÍKOVÁ, Bojka a kol. Veřejné finance. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.
KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 5., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 275 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
MARKOVÁ, Hana. Daňové zákony 2014: úplná znění platná k 1.1.2014. 23. vyd. Praha: Grada, 272 s. ISBN 978-802-4751-719.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Adéla Poliaková**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání bakalářské práce: **22. února 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **16. května 2014**

Ve Zlíně dne 22. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

Ing. Eliška Pastuszková, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

---

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 16.5.2014

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jak změny sazeb daně z přidané hodnoty ovlivňují ceny zboží a služeb. Analyzovat, jak velký je tento vliv a následně se pokusit navrhnout doporučení, která minimalizují dopad DPH na ceny zboží a služeb s ohledem na daňové výnosy státu.

Nejprve je charakterizována daň z přidané hodnoty. Dále se práce zabývá vývojem DPH na našem území i v rámci Evropské unie. Ke konci teoretické části je shrnuto několik názorů na vhodnou výši sazby DPH.

Praktická část se zabývá analýzou změny státního inkasa z DPH. Dále analyzuje, jak se změnila ceny konkrétního zboží a služeb za 9 let.

Klíčová slova: DPH, cena, zboží, služba, sazba daně, daňový systém

ABSTRACT

The aim of this bachelor work is to investigate how changes in the rates of value added tax affect the price of goods and services. Analyze how great the impact is, and then try to make proposal recommendations to minimize the impact of VAT on prices of goods and services with respect to state tax revenues.

As first is characterized the value added tax. The work deals with the development of the VAT in our country and in the Framework of the European Union. At the end of the theoretical part are summarized meanings about the appropriate level of the rate of value added tax.

The practical part analyzes of the changes state of the collection of VAT. In addition, examined how they have changed prices of specific goods and services for 9 years.

Keywords: VAT, Price, Goods, Service, Tax rate, Tax system

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Ing. Adéle Poliakové za vstřícné a odborné vedení, cenné připomínky a rady, které mi při zpracování práce poskytla.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CHARAKTERISTIKA DANĚ Z PŘIDANÉ HODNOTY	12
1.1 LEGISLATIVNÍ ÚPRAVA DPH	12
1.2 FUNKCE DANĚ	13
1.3 TŘÍDĚNÍ DANĚ	13
1.4 SAZBY DANĚ	15
1.4.1 Sazby daně z přidané hodnoty.....	16
1.5 POŽADAVKY NA DOBRÉ DANĚ	17
1.5.1 Vztah mezi efektivností a spravedlností	17
1.6 DAŇOVÝ DOPAD.....	18
2 VÝVOJ DANĚ Z PŘIDANÉ HODNOTY	19
2.1 ZAVEDENÍ DPH V ČR	19
2.1.1 Začátky používání DPH	19
2.2 SBLIŽOVACÍ ÚPRAVY DPH S PŘEDPISY EU	20
2.3 DPH PŘED VSTUPEM DO EU	20
2.4 SNAHY SJEDNOTIT OBĚ SAZBY DPH	23
2.5 DPH V EVROPSKÉ UNII	24
2.5.1 Sazby daně v EU	25
2.5.2 Sdělení Komise o snížených sazbách DPH.....	27
3 NÁZORY NA VHODNOU VÝŠI SAZBY DPH	29
3.1 VNÍMÁNÍ DPH SPOTŘEBITELI.....	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 ANALÝZA PŘÍJMU DPH DO STÁTNÍ POKLADNY	36
4.1.1 Přínos do státního rozpočtu z daně z přidané hodnoty v letech 2005 – 2013.....	37
5 ANALÝZA ZMĚN CEN VYBRANÉHO ZBOŽÍ A SLUŽEB	39
5.1 VÝVOJ CEN ZBOŽÍ A SLUŽEB ZATÍŽENÝCH SNÍŽENOU SAZBOU DPH	39
5.1.1 Hovězí maso.....	39
5.1.2 Čokoláda mléčná.....	40
5.1.3 Káva pražená zrnková (standart).....	41
5.1.4 Obyčejné jízdné v autobusové dopravě (10 km).....	42
5.1.5 Vstupenka do kina.....	43
5.2 VÝVOJ CEN ZBOŽÍ A SLUŽEB ZATÍŽENÉHO ZÁKLADNÍ SAZBOU DPH.....	44
5.2.1 Dámská šatovka	44
5.2.2 Toaletní mýdlo	45
5.2.3 Elektrická energie.....	45
5.2.4 Oběd v závodní jídelně.....	47
5.3 ANALÝZA CENOVÝCH INDEXŮ U VYBRANÉHO ZBOŽÍ A SLUŽEB	48
5.4 VLIV PLÁTCOVSTVÍ DANĚ NA KONEČNOU VÝŠI CENY ZBOŽÍ	52

6	NÁVRHY NA MINIMALIZACI DOPADU DPH NA CENY ZBOŽÍ A SLUŽEB S OHLEDEM NA INKASO STÁTU	54
	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	66
	SEZNAM OBRÁZKŮ	67
	SEZNAM TABULEK.....	68
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Benjamin Franklin prohlásil: „*Na tomto světě není nic jistého mimo smrt a placení daní.*“ a měl pravdu, protože daně se platily v minulosti, platíme je nyní a je vysoce pravděpodobné, že tomu tak bude i v budoucnu. Každý z nás je k placení daní dokonce ze zákona povinen. Daně jsou součástí našeho každodenního života, i když si to někdy ani neuvědomujeme. Například pokud zajdeme do obchodu a koupíme si třeba jen jeden rohlík, už i koupí tohoto pečiva v jeho konečné ceně platíme daň z přidané hodnoty. Daň z přidané hodnoty je velmi diskutovanou problematikou. Důvodem je, že daň zatěžuje téměř veškeré zboží a služby v naší zemi a podílí se na růstu či poklesu konečných cen pro spotřebitele. Proto se výše sazeb často stává součástí předvolebních kampaní politických stran. Jedni chtějí sazby zvyšovat, tím zvýšit inkaso do státní pokladny a vyhnout se velkému zadlužení. Druzí propagují spíše sociální aspekty a chtějí sazbu daně snižovat a tím udržet i nízké ceny. Proto jsem se rozhodla zanalyzovat, jak změna sazeb ovlivňuje ceny zboží a služeb a následně navrhnout, doporučení k minimalizaci dopadu DPH na konečné ceny zboží a služeb s ohledem na inkaso do státní pokladny.

Nejprve se budu zabývat obecnou problematikou daně z přidané hodnoty. Prostor budu věnovat požadavkům, které má kvalitní daňový systém splňovat. Také se zaměřím na vývoj DPH na našem území i na požadavky Evropské unie a uplatňování sazeb ve vybraných členských státech EU. Ke konci teoretické části shrnu názory několika zasvěcených osob na jimi považovanou optimální sazbu daně, a také uvedu, jak DPH a její sazby vnímají běžní občané.

V další části se budu nejdříve zabývat změnou inkasa z DPH do státní pokladny během devíti let. Následně se budu věnovat samotné analýze změny konečné ceny u vybraných druhů zboží a služeb. Pokusím se odhalit, co stálo za případnou změnou ceny a jestli se jednalo o změnu v závislosti na úpravě výše sazeb DPH. Závěrem mé práce zhodnotím výsledky z předchozího rozboru vývoje cen zboží a služeb, i výše státního inkasa a pokusím se navrhnout doporučení, které by minimalizovaly dopad DPH na ceny s ohledem na inkaso státu.

Problematika vlivu změny sazeb na ceny zboží je příliš obsáhlá, proto se zde budu věnovat jen několika vybraným druhům zboží a služeb. Také si uvědomuji, že na ceny působí obrovské množství vlivů, avšak není možné pojmout je všechny, proto se budu věnovat jen vybraným.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA DANĚ Z PŘIDANÉ HODNOTY

Definice daně jako takové a ani daně z přidané hodnoty není uvedena v žádném právním předpise České republiky. Lze ji však popsat následovně: „*Daň je definována jako povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu*“. (Kubátová, 2003, str. 16). Jedná se o platbu obvykle neúčelovou a neekvivalentní. Neúčelnost představuje způsob využití zdrojů získaných z daně. Ten kdo daň platí, neví, na co budou tyto prostředky použity. Z užívání prostředků, které jsou hrazeny z daní nelze nikoho vyloučit a také není možné stanovit, kdo a jaké množství spotřebuje. Toto přináší neekvivalentnost, někdo se může podílet na příjmech více, ale využívat méně a naopak. (Vančurová, Láchová, 2010)

Podstatou daně z přidané hodnoty je, jak již název sám napovídá, zdanění přidané hodnoty, to znamená hodnoty, kterou plátce přidá k nakoupenému zboží. Tento mechanismus zdanění pouze přidané hodnoty zabraňuje duplicitě daně. Dani podléhá výroba popřípadě poskytnutí služby, přičemž vstupy do ní nejsou zahrnovány. Daňovou povinnost mají subjekty, které jsou jako plátci daně z přidané hodnoty registrované. Povinností plátce daně je uplatňovat daň na výstupu za uskutečnění zdanitelných plnění a zároveň má nárok na odpočet daně na vstupu u plnění přijatých. Díky tomuto mechanismu se zdaňuje pouze ona přidaná hodnota ke zboží nebo službě. (Široký, 2003; Havel, Benda, 2010)

1.1 Legislativní úprava DPH

V legislativě České republiky se daní z přidané hodnoty zabývá především Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Tento nový zákon nabyl účinnosti dnem vstupu ČR do Evropské unie, 1. května 2004, a vychází z šesté směrnice Evropského společenství. Zákon o DPH prošel za dobu své působnosti řadou novelizací. Zákon o DPH byl naposledy novelizován zákonem číslo 344/2013 Sb., s účinností od 1. ledna 2014. (Ledvinková, 2006; Sbírka zákonů 2012)

Podle § 2 Zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty je předmět daně definován jako (Marková, 2014, str. 120):

- a) *dodání zboží za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku,*
- b) *poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku,*

c) pořízení zboží z jiného členského státu za úplatu uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právníckou osobou nepovinnou k dani a pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplatu osobou nepovinnou k dani,

d) dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.

Zbožím se pro účely zákona o DPH rozumí hmotná věc, s výjimkou peněz a cenných papírů. Dále právo stavby, živé zvíře, lidské tělo a části lidského těla, plyn, elektřina, teplo, chlad. Peníze nelze v ZDPH chápat jako zboží, pokud se ovšem nejedná o protihodnotu za dodání zboží, převod nemovitosti nebo poskytnutí služby. Výjimku zde tvoří peníze, které jsou dodávány jako sběratelské předměty. Cenné papíry jsou považovány za zboží, jen pokud byly v listinné podobě výrobcem dodány emitentovi. (Havel, Benda, 2010; Marková, 2014)

1.2 Funkce daně

Daň z přidané hodnoty, stejně tak jako jiné daně, plní tři základní funkce. Jako první můžeme uvést funkci alokační. Ta řeší problematiku umístování a rozdělování státních výdajů mezi veřejnou a soukromou spotřebu. Další je funkce redistribuční, která zabezpečuje přerozdělování části finančních zdrojů od ekonomicky silnějších subjektů ekonomiky k těm slabším a sociálně potřebnějším. Třetí funkce daní je stabilizační. Úkolem této funkce je přispívat ke stabilitě národního hospodářství. (Svátková, 1994; Široký, 2003)

Vančurová ve své knize uvádí ještě další funkce daní a to především funkci fiskální a stimulační. Fiskální funkce představuje schopnost vybrat dostatečné množství finančních prostředků do veřejného rozpočtu, fiskální funkce je Vančurovou považována za primární funkci daně. Dále také stát může pomocí daně ovlivňovat například koupěschopnost obyvatelstva nebo spotřebu určitého zboží. Toto působení zahrnuje funkce stimulační. (Vančurová, Láchová, 2010)

1.3 Třídění daně

Daň z přidané hodnoty lze specifikovat podle různých metod třídění. Níže je uvedeno několik způsobů, jak se mohou daně třídit a také určeno, kam spadá právě daň z přidané hodnoty.

Podle dopadu daně roztrídíme daně na přímé a nepřímé. Daň z přidané hodnoty by zde byla zařazena do skupiny nepřímých daní. Tyto daně jsou vybírány v cenách zboží a služeb. Daňové břemeno nese především spotřebitel, ale plátcem daně je výrobce nebo obchodník, který tuto daň nepřímo za spotřebitele do státního rozpočtu odvede. Pokud je zdaněna spotřeba, pak vnímání daňového zatížení spotřebiteli je méně negativní, než je tomu u zdanění přímého. Nepřímé daně jsou obsaženy v konečné ceně zboží a služeb a tudíž ji navyšují. Tím může dojít také ke zvyšování inflačních podnětů. Navzdory tomu je trendem poslední doby ve vyspělých zemích zvyšování podílu nepřímých daních na úkor daní přímých. (Svátková, 1994)

Velmi používané je také třídění daní podle předmětu daně. Co může být předmětem daně? Důchod, majetek nebo spotřeba. Tyto tři druhy jsou hlavní, ale mohou se sem přiřadit také daně výnosové, z pracovní síly, popřípadě daně paušální či z hlavy. DPH se řadí do skupiny daní, které zdaňují spotřebu. (Hamerníková, 2010)

Při klasifikaci daní podle respektování příjmových poměrů poplatníka, rozlišujeme daně osobní a daně in rem („na věc“). Daň z přidané hodnoty je vlastně daní na věc, poplatník odvádí určitý objem peněžních prostředků ze své spotřeby, nezávisle na velikosti jeho příjmů. (Široký, 2003; Kubátová, 2003)

Široký dále ve své knize uvádí členění daní podle jejich dopadu na tržní mechanismus, jedná se o daně distorzní a nedistorzní. Daně distorzní v sobě obsahují oba efekty daní a to jak substituční, tak i důchodový efekt. Daň z přidané hodnoty má, jako kterákoliv jiná daň, efekt důchodový, jelikož snižuje disponibilní příjmy daňového subjektu. A má také efekt substituční, protože subjekt může ušetřit určitou část prostředků, kterou by vydal na zaplacení daně tím, že sníží svou spotřebu. (Široký, 2003; Svátková, 1994)

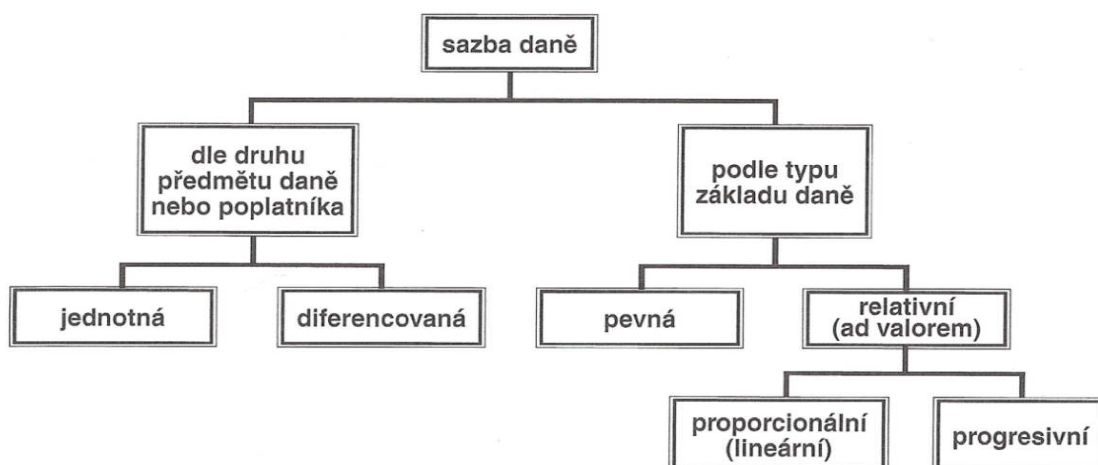
Roztrídění daní podle druhu použité sazby je dalším členěním, které je významné především z národohospodářského pohledu. Sem patří daň „k hodnotě“ (latinsky „ad valorem“) a také daně takzvaně specifické. Daň „k hodnotě“ se mění se změnou ceny zboží nebo služeb. Pelc ve své knize Malá daňová encyklopedie uvádí (Pelc, 1996, str. 12): „... *daň ad valorem* znamená, že sazba daně je stanovena procentem z daňového základu“. Z toho vyplývá, že pokud se zvýší cena zboží, zvýší se také daň a naopak. Do této skupiny patří i DPH. (Hamerníková, Maaytová a kol., 2007)

1.4 Sazby daně

„Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) stanoví základní částka daně.“ (Vančurová, Láchová, 2010, str. 21)

Sazba daně může být v podobě jakéhokoliv vypočteného algoritmu, avšak obvykle se používá pouze několik základních typů. Dle druhu předmětu daně nebo poplatníka je sazba daně rozdělována na dvě skupiny a to sazba daně jednotná a diferencovaná. Dalším kritériem pro rozlišení sazeb může být použit základ daně. Sazby daně podle typu základu daně dělíme na pevnou a relativní. Relativní jsem schopni dále rozčlenit, jak je zobrazeno v níže uvedeném schématu, na proporcionální nebo progresivní sazbu daně. (Vančurová, Láchová, 2010, str. 21)

Obrázek 1 Druhy sazeb daně

Zdroj: Vančurová, Láchová, 2010, str. 21

Pod pojmem jednotná sazba daně si představíme jedno „číslo“ které je společné pro všechny druhy předmětu daně daně. Oproti tomu pokud má určitá daň více sazeb, které se používají na různé druhy předmětu uvažované daně, pak hovoříme o diferencované sazbě daně. V České republice se u daně z přidané hodnoty používá diferencovaná sazba daně. Vláda však již několikrát zvažovala o zavedení sazby jednotné, zatím bezvysledně. (Vančurová, Láchová, 2010, str. 21)

Pokud má daň z přidané hodnoty pouze jednu sazbu, pak vliv daně vzhledem k důchodům daňových poplatníků má regresivní charakter. Neboť sklon ke spotřebě při nárůstu důchodů klesá. Jako příklad lze uvést zavedení jednotné desetiprocentní sazby DPH v USA na všechny prodeje. Zde byl dopad na důchody velmi silně regresivní. Z tohoto důvodu

je lepší využívat diferencované sazby daně. Ve většině zemí jsou na potraviny uloženy nižší sazby daně, je to především z důvodu sociální podpory. Avšak i v těchto zemích je dopad daně z přidané hodnoty často slabě regresivní. Velká Británie se od těchto tvrzení odchyluje, daň má zde progresivní dopad. V České republice bylo zjištěno, že jednoprocentní nárůst daně má proporcionální charakter. (Kubátová, 2010; Tait, 1988, str. 216)

Pevná sazba daně se vztahuje k fyzikální jednotce základu daně. Sazba DPH by byla zařazena do druhé skupiny a to relativní sazby daně. Relativní sazba daně (ad valorem) se používá v těch případech, kde základ daně je hodnotový. Pokud celková daň roste ve stejném poměru jako hodnota zboží či služby, jedná se o lineární sazbu daně. Tato sazba je pro daň z přidané hodnoty typickou. Může však nastat situace, kdy se daň zvyšuje rychleji než hodnota základu daně, pak se jedná o progresivní sazbu daně. (Vančurová, Láchová, 2010, str. 21)

Daň z přidané hodnoty, respektive spotřební daně všeobecně, jsou často zvyšovány především ze snahy vlády omezit zdanění důchodů. Proto je také důležité brát v úvahu její progresivní či regresivní působení. (Kubátová, 2010)

1.4.1 Sazby daně z přidané hodnoty

V České republice je sazba daně z přidané hodnoty stanovena v procentních bodech k ceně zdanitelného plnění ve výši bez daně. Sazby daně jsou pro jednotlivé typy zdanitelných plnění podléhajících dani stanoveny v § 47 ZDPH. Zákon o dani z přidané hodnoty uvádí dvě sazby daně, základní sazbu daně a sníženou sazbu daně. U zboží se za výchozí používá základní sazba daně. Avšak u zboží uvedeného v příloze číslo 3 zákona o DPH, po novelizaci účinné k 1. lednu 2013, a také u tepla a chladu se uplatňuje snížená sazba daně. V seznamu zboží podléhajících snížené sazbě (příloha č. 3 k zákonu č. 235/2004 Sb.) jsou uvedeny především potraviny, včetně nealkoholických nápojů, rostliny, některé druhy léčiv a zdravotnických potřeb, knihy, noviny a další. Přesný výčet je uveden v této práci jako příloha číslo 2. Stejně tak u služeb se za výchozí považuje základní sazba daně. Snížená sazba daně se používá pouze u služeb uvedených v příloze číslo 2 ZDPH. Tento seznam je uveden v této práci jako příloha číslo 3. § 47 ZDPH dále uvádí další upřesnění, kdy kterou sazbu použít, ale tyto výjimky již nejsou důležité pro tuto práci. (Boněk, 2001; Marková 2014)

1.5 Požadavky na dobré daně

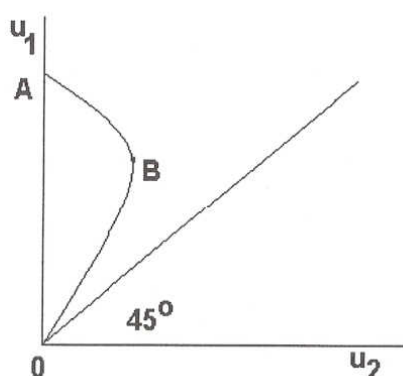
Mezi požadavky, které jsou kladeny na „dobré“ daně můžeme zařadit daňovou spravedlnost. Pod kterou si lze představit, že každý ekonomický subjekt by se měl podílet na příjmech státního rozpočtu takovou měrou, která odpovídá jeho možnostem a také prospěchu, který získá z užívání veřejných statků a služeb. Dalším požadavkem je daňová efektivnost, jejímž předpokladem je minimalizace nákladů na daňový systém. Efektivní je ten systém, který získává výnosy s nejnižšími náklady. Dobrý daňový systém by se měl snažit mít co nejnižší administrativní náklady. Jsou to takové náklady, které vznikají z činnosti úřadů pro správu daní i daňových plátců a poplatníků při správě a odvodu daně, nikoli však daň samotná. (Vančurová, Láchová, 2010; Kubátová, 2010; Strecková, Malý a kol., 1998)

Velmi důležitou součástí daňového systému je právní perfektnost. Jen pokud je daňový systém dobře právně podložen, pak lze daň účinně vybrat. Kvalitní daňový systém by se měl také vyznačovat jednoduchostí, srozumitelností a jednoznačností tak, aby každý subjekt znal své daňové povinnosti. (Vančurová, Láchová, 2010; Kubátová, 2005)

1.5.1 Vztah mezi efektivností a spravedlností

Jednotlivé požadavky však bývají často v protikladu, jak můžeme vidět na následující ilustraci vztahu efektivnosti a spravedlnosti, kterou uvedla Kubátová v knize Veřejné finance.

Obrázek 2 Vztah efektivnosti a spravedlnosti

Zdroj: Hamerníková, Kubátová, 1999

Výše uvedený graf znázorňuje dva poplatníky. První má užitek u_1 a druhý užitek u_2 . Na přímce, která se nachází uprostřed kvadrantu pod úhlem 45° , jsou všechny body rovnoměrně rozděleny. V bodě A je zcela nerovnoměrné rozdělení užítku ve prospěch poplatníka s užitem u_1 . Křivka AB0 znázorňuje, jak se budou měnit užítky při rozdělování dů-

chodu od poplatníka uvedeného na svislé ose k poplatníkovi znázorněnému na ose vodorovné. Půjdeme-li po této křivce až do bodu B, poplatníkovi 1 se bude užitek snižovat, ale poplatníkovi 2 naopak zvyšovat. Až ale překročíme bod B směrem ke středu kvadrantu, začne se oběma poplatníkům jejich užitek snižovat. Za bodem B je daňová sazba příliš vysoká a poplatník 1 je méně ochotný poskytovat prostředky k přerozdělení. Toto může dospět až k bodu 0, kdy již nebude co přerozdělovat. Sice v tomto bodě nastane plná spravedlnost, ale také totální neefektivnost. Efektivnost a spravedlnost jsou dva principy, které jsou si vzájemně protikladné a daňový systém by měl hledat jejich rovnováhu. (Hamerníková, Kubátová, 1999)

1.6 Daňový dopad

Problematikou, kterou se daňová teorie také zabývá, je otázka kdo ponese daňové břemeno. Daň z přidané hodnoty sice odvádí výrobce nebo obchodník, avšak předpokládá se, že daňové břemeno ve skutečnosti zatěžuje spotřebitele. Tím že výrobce (obchodník) daň, kterou by měl zaplatit za hodnotu jím přidanou k výrobku (službě), připočte k ceně, tím ji navýší pro konečného spotřebitele. Z toho vyplývá, že daňové břemeno zde skutečně nese spotřebitel, který je poplatníkem, na rozdíl od výrobce, který je plátcem daně z přidané hodnoty. Přitom také bereme v úvahu, že daň na subjekty dopadá zákonným a skutečným způsobem. Zákonný dopad daně je významný především pro daňovou praxi. Skutečný dopad daně je však významný z ekonomického pohledu, ukazuje jaký je opravdový vliv daně na subjekty a jak skutečně zatěžuje jejich důchody. (Strečková, Malý a kol., 1998; Kubátová, 2003)

Daň, která má být odvedena plátcem daně může být přesunuta a to buď dopředu (na trh výrobních faktorů) nebo dozadu (na trh zboží). Skutečný dopad daně se pak díky těmto přesunům liší od dopadu zákonného. Mezi hlavní faktory, které ovlivňují daňový přesun, patří především elasticita poptávky a nabídky a také charakteristika trhu, na kterém se zboží pohybuje. Celkovou velikost přesunu a dopadu však ovlivňuje mnohem více skutečností. Jako například otevřenost ekonomiky. Zde se nabídka i poptávka stávají pružnější. Pokud například se v jednom státě zvýší daň z přidané hodnoty a zboží se rapidně zdraží, začnou obyvatelé z příhraničních oblastí nakupovat v levnějším zahraničí, kde DPH není tak vysoká. Čím větší je daňové zatížení tím více poptávky se bude obracet do zahraničí. (Kubátová, 2003)

2 VÝVOJ DANĚ Z PŘIDANÉ HODNOTY

Předchůdcem daně z přidané hodnoty byla daň z obratu, zavedena zákonem č. 73/1952 Sb. Jednalo se o všeobecnou nepřímou daň, která byla vybírána z rozdílu mezi velkoobchodní a maloobchodní cenou. Nevýhodou této daně byla možnost několikanásobného zdanění. Toto duplicitní zdanění nastalo v situaci, kdy zboží bylo vícekrát předáno mezi obchodníky. Daň z obratu měla regulovat nabídku a poptávku v centrálně řízené ekonomice a vyrovnávat přebytky a nedostatky na tehdejšímu trhu. Po revoluci v roce 1989 se rozhodlo, že se vytvoří nový systém zdaňování. Vybudovat jej však bylo značně náročné, a proto se ještě několik let uplatňovala daň z obratu, i když v novelizované podobě. (Indrová, 2012)

2.1 Zavedení DPH v ČR

Daň z přidané hodnoty byla v České republice zavedena 1. 1. 1993 a tvořila významnou součást nového daňového systému. Zákonnou úpravu DPH představoval zákon č. 588/1992 Sb. Česká republika při vytváření této legislativy také brala v úvahu požadavky Evropského hospodářského společenství, do kterého se chtěla v budoucnosti připojit. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

Zákon o DPH určoval diferencované sazby daně ve výši 23 % a 5 %. Nižší sazbou bylo zdaňováno zboží, které je všeobecně považováno za zboží základní lidské potřeby a také služby, které dříve zdaňovány nebyly. Druhou sazbou pak bylo zdaňováno ostatní zboží, které nebylo uvedeno v příloze č. 1 ZDPH č. 588/1992 Sb. Tato příloha obsahovala zboží stejně, jak je uvedeno v nyní platném zákoně, ale navíc zde byly zahrnuty například nátěrové barvy a laky, výrobky z papíru, solární zařízení a další, které již dnes nejsou zdaňovány sníženou sazbou. Příloha číslo 2 zákona 588/1992 Sb. určovala služby, které podléhaly sazbě 23 %. Tento zákon upřesňovaly daňové pokyny ministerstva financí. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

2.1.1 Začátky používání DPH

Již během prvních měsíců účinnosti ZDPH a samotném používání daně z přidané hodnoty došlo k novelizacím. Zákon č. 196/1993 Sb., který nabyl účinnosti 1. 8. 1993, zavedl hned několik změn. Jednalo se především o změny v zařazování jednotlivého zboží a služeb do určitých sazeb zdanění. DPH bylo v roce 1993 upraveno ještě jednou novelizací a to zákonem č. 321/1993 Sb., s účinností však až od začátku roku 1994. Částečné změny zá-

kon zaznamenal po novelizaci zákonem č. 136/1994 Sb., který nabyl účinnosti 1. července stejného roku. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

Rok 1995 s sebou přinesl mimo jiné i změnu vyšší sazby DPH, došlo ke snížení o jeden procentní bod z 23 % na 22 %. Toto snížení stanovil zákon č. 258/1994 Sb. Úpravou prošly i přílohy tohoto zákona, které byly doplněny o nové položky. Přílohu č. 1 obohatily kojenecké bavlněné pleny, zdravotní obuv, sorbit pro diabetiky a další. Do přílohy č. 2 byly nově zařazeny reklamní služby, taxislužba, služby spojené s opravami a údržbou a jiné. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

V roce 1996 novela zákona o DPH č. 133/1995 Sb. stanovila názvosloví a pojmenovala sazby jako sazba snížená a sazba základní. V tomto roce také Česká republika zažádala o vstup do Evropské unie, díky tomuto se začalo připravovat sblížování právních předpisů ČR s předpisy evropskými. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

2.2 Sbližovací úpravy DPH s předpisy EU

Legislativní úprava DPH prošla v období příprav ke vstupu do EU velkou spoustou změn. Jednou z prvních změn (zákon č. 208/1997 Sb.) bylo převedení paliv a energie (vyjma energie teplené) do základní sazby DPH. Další změnu přinesl zákon č. 17/2000 Sb., který změnil přílohu č. 1 o zboží podléhající snížené sazbě daně. Tato novela také vyřadila ubytovací a stravovací služby ze seznamu služeb, které jsou zdaňovány základní sazbou daně. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

Novela č. 322/2003 Sb. patřila mezi poslední rozsáhlejší novely ZDPH před vstupem do EU. Nabyla účinnosti 1. října 2003, i když některá její ustanovení vstoupila v účinnost až o 3 měsíce později. Došlo ke změnám v oblasti nájmu, pronájmu, půjčování movitých a nemovitých věcí. Změnou prošla také první i druhá příloha ZDPH. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

Tyto změny proběhly, aby vstup do EU a následné skokové změny příliš nezatížily občany ČR, protože sebou přinesly také zdražení. První vlna zdražení přišla v lednu roku 2004, druhá po vstupu do EU, tudíž v květnu stejného roku. (Indrová, 2012)

2.3 DPH před vstupem do EU

K prvnímu květnu roku 2005 vstoupila Česká republika do EU a k tomuto datu také nabyl účinnosti nový daňový zákon č. 235/2004Sb., který platí (s mnoha novelizacemi) dodnes.

Nový zákon sebou přinesl mnoho změn. Došlo k posunu hranice pro povinnou registraci plátců k dani ze dvou milionů¹ obratu na jeden milion za nejvýše dvanáct bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců². Tím došlo ke zvýšení počtu plátců daně, to podle odhadů mělo přinést do státní pokladny v roce 2004 o 17 miliard a v roce 2005 o 27 miliard více. Nový zákon změnil druhou přílohu, která uváděla v předchozích legislativních úpravách DPH seznam služeb, které podléhaly základní sazbě. Nově tato příloha uváděla služby, které se zdaňovaly sníženou sazbou. Úpravou prošel i seznam zboží podléhající snížené sazbě. Došlo k odstranění velkého počtu položek v tomto výčtu. Změnou prošla i základní sazba daně, ta se snížila z původních 22 % na pouhých 19 %. Toto snížení bylo provedeno hlavně kvůli dopadům probíhajících změn na ceny zboží. Zákon sebou přinesl ještě mnoho jiných úprav, ale ty už nejsou předmětem zkoumání této práce. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

Kvůli rychlému schvalování nového ZDPH se nemuselo příliš dlouho čekat na jeho novelizace, které byly dokonce podmíněny schválením tohoto daňového zákona. S účinností od 1. ledna 2005 byl zákon upraven dvěma novelami³, které přinesly především změnu seznamu služeb podléhajících snížené sazbě a také drobné úpravy vztahující se na vlastníky rodinných domů nebo bytů. Novelizace, které probíhaly, až do konce roku 2007 většinou pouze měnily položky v seznamech zboží a služeb podléhajících snížené sazbě daně. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013; Marková, 2006)

S příchodem prvního ledna 2008 vešla v účinnost novela⁴, která zvýšila sníženou sazbu daně a to rovnou o 4 procentní body. Z původních 5% na 9 %, týkalo se to především potravin, léků, vody, tepla a dalšího zboží a služeb. Ke stejnému datu vešla v účinnost také novinka o podřazení určitého konkrétního zdanitelného plnění pod příslušnou sazbu daně. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

Další významnou novelou pro tuto práci byl zákon č. 362/2009 Sb., který zvýšil obě sazby daně o jeden procentní bod. Snížená sazba daně nyní byla ve výši 10% a základní sazba byla stanovena na 20 %. Takto byly sazby upraveny v souvislosti s návrhem zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2010. I když původně byly snahy sníženou sazbu

---

¹ Zákon č. 588/1992 Sb., § 5 odst. 1

² Zákon č. 235/2004 Sb., § 6 odst. 1

³ Zákon č. 635/2004 Sb. a Zákon č. 669/2004 Sb.

⁴ Zákon č. 261/2007 Sb., část čtvrtá

snížit, aby se tak podpořil hospodářský růst a sociální stabilita, avšak vlivem úsporných opatření⁵ došlo k nárůstu obou sazeb. V roce 2010 také přišla novela⁶, která řešila především místo plnění u služeb, souhrnné hlášení a příhraniční služby. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013; Marková, 2009)

K prvnímu lednu 2012 vstoupil v účinnost zákon č. 370/2011 Sb. který zvyšoval sníženou sazbu daně z 10% na 14 %. Základní sazba zůstala nezměněna. Od prvního ledna roku 2013 vstoupila v platnost novela⁷, která obě sazby zvyšovala o jeden procentní bod, tudíž snížená sazba byla nově stanovena na 15 % a základní sazba na 21 %. Tato výše sazeb zůstala nezměněna a platí tak i pro rok 2014. (Česko, 1992 až 2013)

Sazby daně z přidané hodnoty prošly během svého vývoje mnoha změnami. Pro přehledné porovnání změn obou sazeb DPH je níže uvedena tabulka shrnující změny v jednotlivých obdobích jejich vývoje.

Tabulka 1 Vývoj sazeb daně z přidané hodnoty v ČR

Datum platnosti od – do	Základní sazba DPH	Snížená sazba DPH
1. 1. 1993 – 31. 12. 1994	23%	5%
1. 1. 1995 – 30. 04. 2004	22%	5%
1. 5. 2004 – 31. 12. 2007	19%	5%
1. 1. 2008 – 31. 12. 2009	19%	9%
1. 1. 2010 – 31. 12. 2011	20%	10%
1. 1. 2012 – 31. 12. 2012	20%	14%
1. 1. 2013 – dosud	21%	15%

Zdroj: (Česko, 1992 až 2013, Vývoj sazeb DPH v ČR, 2011)

Za necelých dvaadvacet let existence daně z přidané hodnoty na našem území se sazby změnily osmkrát. Základní sazba daně měla v letech 1993 až 2007 klesající tendenci, avšak v druhém období vývoje vykazovala mírný růst. Snížená sazba daně za celou dobu své existence u nás ani jednou neklesla. V letech 1993 až 2008 byla na stálé úrovni 5%. V dalších letech již docházelo k poměrně velkým nárůstům, daň se za sedm let navýšila trojnásobně.

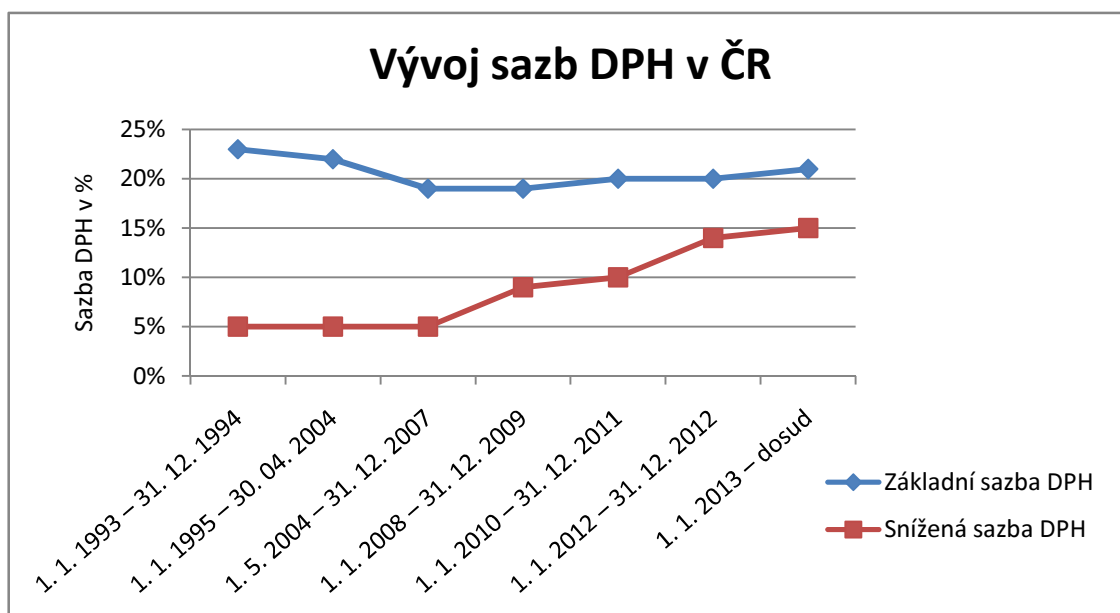
⁵ Takzvaný „Janotův balíček úsporných opatření“

⁶ Zákon č. 489/2009 Sb.

⁷ Zákon č. 500/2012 Sb.

Z porovnání vývoje obou sazeb daně z přidané hodnoty vyplývá, že je snaha obě sazby daně k sobě přiblížit. Žádná změna, která za celé období existence proběhla, nevedla k oddálení jedné sazby od druhé. Naopak téměř vždy (výjimkou jsou změny k 1. 1. 2010 a 1. 1. 2013, které proběhly rovnoběžně) došlo k přiblížení obou sazeb, jak můžeme vidět na níže uvedeném obrázku číslo 3.

Obrázek 3 Historický vývoj sazeb DPH v ČR

Zdroj: (Česko, 1992 až 2013)

2.4 Snahy sjednotit obě sazby DPH

Při zavedení daně z přidané hodnoty u nás se již uvažovalo o tom, že se v budoucnu obě sazby sjednotí. Pro jednotnou sazbu daně byl především Svaz podnikatelů, který chtěl jednotnou sazbu již od roku 1994, jeho snahy však nebyly brány příliš v úvahu. Další hlasitější diskuze o sjednocení se objevila začátkem roku 2011, kdy se uvažovalo o univerzální sazbě daně ve výši 19%, později ve výši 20%. I když u několika základních potravin by se používala sazba 10 % (chléb, mléko, brambory, zelenina, rýže, bezlepkové potraviny a další). Avšak proti tomuto návrhu se zvedla velká vlna odporu, především kvůli možnému zdražení věcí nutných pro život, které byly zatíženy sníženou sazbou. Takto navrhovaná daň by měla negativní dopad především na rozpočty rodin a sociálně slabé obyvatele. I z těchto důvodů se od takto navrhované univerzální sazby daně upustilo. V roce 2011 byl však odsouhlasen zákon č. 370/2011, který měl sjednotit sazby daně na 17,5 %. Tato sazba měla nabýt účinnosti k 1. 1. 2013. Avšak 19. prosince 2012 byl odsouhlasen zákon č. 500/2012 Sb. (účinnost od 1. ledna 2013), který změnil uzákoněné sjednocení sazeb da-

ně a opět určil diferencované sazby. Sníženou sazbu stanovil ve výši 15% a základní sazbu stanovil ve výši 21%. Snahy na sjednocení sazeb provází celou dosavadní dobu působnosti DPH v České republice. I když nebylo univerzální daně dosaženo, je vysoce pravděpodobné, že snahy na sjednocení budou dále pokračovat a v budoucnu bude ZDPH určovat jen jednu sazbu daně. (Indrová, 2012; Česko, 1992 až 2013)

2.5 DPH v Evropské unii

Česká republika k 1. květnu 2004 vstoupila do Evropské unie. A jako součást tohoto seskupení musí dodržovat společnou legislativu. Oblast daně z přidané hodnoty na evropské úrovni upravuje především Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty. Směrnice pojednává o účelu, oblasti a územní působnosti, o zdanitelných plněních i o místě zdanitelných plnění. Dále definuje základ daně a stanovuje minimální sazby DPH uplatňované na území EU. Směrnice také popisuje možnosti osvobození od daně, určuje povinnosti osob povinných k dani a mnoho dalších. (European Union, 2006; Úřední věstník Evropské unie, 2006 - 2010)

Směrnice 2006/112/ES byla od svého vydání již několikrát pozměňována. Koncem prosince 2006 vstoupila v platnost Směrnice Rady 2006/138/ES, tato směrnice však nepřinesla velké změny oprati směrnici 2006/112/ES, jednalo se především o prodloužení časových lhůt. Směrnice Rady 2007/75/ES s účinností od 1. ledna 2008 také pozměňovala především časové lhůty. České republice prodloužila do 31. prosince 2010 možnost uplatňovat na stavební práce týkající se staveb určených pro bydlení sníženou sazbu daně z přidané hodnoty. S další změnou přišla Směrnice Rady 2008/8/ES, zabývala se místem poskytování služeb. V roce 2009 vstoupily v platnost tři směrnice, kterými byla pozměňovaná Směrnice 2006/112/ES. Byly to Směrnice Rady 2008/117/ES, Směrnice Rady 2009/47/ES a Směrnice Rady 2009/69/ES. První jmenovaná směrnice pozměňovala některá ustanovení za účelem boje proti daňovým únikům. Následující směrnice se zabývala opět sníženou sazbou daně a jejím uplatňováním především v konkrétních státech. Poslední uvedená směrnice se novelizovala opět z důvodu boje proti daňovým únikům. Pozměňovací Směrnice Rady 2009/162/EU pojednávala především o místě zdanění u dodání zemního plynu, elektřiny, tepelné a chladící energie. Směrnice Rady 2010/23/EU byla vydána, aby zabránila daňovým podvodům a únikům především v oblasti daňové povinnosti. V červenci 2010 byla vydána Směrnice Rady 2010/45/EU, ta se zabývala fakturami. Ať už lhůtami pro vystavení nebo způsobem vystavení (možností používání elektronické fakturace). Dosud

poslední změnu v oblasti daně z přidané hodnoty přinesla Směrnice Rady 2010/88/EU. Tato směrnice byla vydána, aby zabránila rostoucímu rozdílu mezi základními sazbami DPH v jednotlivých členských státech a zabránila tak strukturální nerovnováze. Prodlužuje platnost definice, že „*Od 1. ledna 2011 do 31. prosince 2015 nesmí být základní sazba nižší než 15 %.*“⁸ (European Union, 2006; Evropské unie, 1995-2014)

2.5.1 Sazby daně v EU

Ve Směrnici Rady 2006/112/ES jsou stanoveny dva druhy sazeb, a to sazba základní a snížená. Článek 96 této směrnice stanovuje, že členské státy uplatňují takovou základní sazbu daně, kterou si sami stanoví jako procentní podíl ze základu daně. Tato sazba platí jak pro dodání zboží, tak i pro poskytnutí služby. Následující článek, číslo 97, stanovuje minimální základní sazbu daně z přidané hodnoty. Od 1. ledna 2006 do 31. prosince 2010 nesměla být tato sazba nižší než 15 %. Minimální základní sazba uplatňovaná po 31. prosinci 2010 nebyla Směrnicí Rady 2006/112/ES přesně určena. Až pozměňovací akt, Směrnice Rady 2010/88/EU, určil, že minimální základní sazba zůstane i nadále, tj. od 1. 1. 2011, ve stejné 15% výši. (Evropské unie, 2011)

Sníženou sazbou daně se ve Směrnici Rady 2006/112/ES zabývají články 98 až 101. Články stanovují, že členské státy mohou uplatňovat jednu nebo dvě snížené sazby daně, avšak pouze u dodání zboží a poskytnutí služby uvedené v příloze číslo III. této směrnice. Je zde také stanovena minimální výše snížené sazby daně z přidané hodnoty na 5 % ze základu daně. Seznam dodání zboží a poskytnutí služby, které mohou být předmětem snížené sazby daně, zahrnuje například potraviny pro lidskou a zvířecí potřebu, rozvod vody, farmaceutické výrobky, lékařské vybavení, přepravu osob, dodání knih, novin a časopisů, oprávnění ke vstupu na kulturní události, zpřístupnění příjmu televizních a rozhlasových pořadů, dodání, výstavbu, renovaci a přestavbu bytů v rámci sociální politiky, poskytnutí ubytování hotelovými a jinými obdobnými zařízeními, poskytnutí služeb pohřebními ústavy, poskytnutí služeb v souvislosti s úklidem veřejných komunikací a s odvozem a zpracováním domovního odpadu a další. (European Union, 2006)

---

⁸ Směrnice Rady 2010/88/EU ze dne 7. prosince 2010, kterou se mění směrnice 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty, pokud jde o trvání povinnosti dodržovat minimální základní sazbu

V současné době však nejsou členskými státy striktně dodržována pravidla určující minimální výše sazeb, protože existuje velké množství odchylek a zvláštních režimů. V následující tabulce nalezneme přehled o sazbách daně uplatňovaných v několika členských státech Evropské unie.

Tabulka 2 Sazby DPH ve vybraných členských státech EU

Stát	Super snížená sazba	Snížená sazba	Základní sazba
Belgie	-	6/12	21
Česká republika	-	15	21
Dánsko	-	-	25
Francie	2,1	5,5/10	20
Itálie	4	10	22
Irsko	4,8	9/13,5	23
Lucembursko	3	6/12	15
Německo	-	7	19
Polsko	-	5/8	23
Řecko	-	6,5/13	23
Slovensko	-	10	20
Španělsko	4	10	21
Velká Británie	-	5	20

Zdroj: European Commission, 2014

Z přehledu sazeb DPH v některých zemích EU vyplývá, že minimální hodnotu základní sazby dodržují všechny uvedené státy. Sazby oscilují kolem hodnoty 21 % ze základu daně. I když v Lucembursku je stanovena sazba na nejnižším povolenou hodnotu 15%. Oproti tomu v Dánsku uplatňují pouze jednu sazbu daně, která je ve výši 25 %. Tato sazba je v porovnání s ostatními zeměmi nejvyšší i přesto, že je jediná, a tak se uplatňuje i na věci, které jsou uvedeny v příloze číslo III. Směrnice Rady 2006/112/ES. Proto daňové zatížení zboží a služeb v Dánsku může být považováno, oproti jiným členským státům, za poměrně vysoké. (European Commission, 2014)

Snížené sazby ve vybraných zemích jsou již o něco složitější. Některé státy, jako například Francie, Irsko a Řecko uplatňují dvě sazby daně. Tuto skutečnost, jak už bylo výše uvede-

no, legislativa Evropské unie schvaluje. Nižší sníženou sazbou bývají často zdaňovány základní potraviny, dodávky vody a některé knihy, jako je tomu v Belgii, Francii i Polsku. Vyšší snížená sazby daně bývá například v Irsku a Řecku uplatňována na přepravu cestujících, ubytovací služby a další. (European Commission, 2014)

Navzdory minimální pětiprocentní sazbě daně z přidané hodnoty stanovené v článku 99 směrnice⁹ uplatňují některé země i sazbu daně nižší. Tato skutečnost je povolena zvláštními ustanoveními a odchylkami. Ve výše uvedené tabulce nalezneme tyto sazby ve sloupci super snížená sazba daně. Výjimku pro zdaňování nižší než 5% sazbou má uděleno v celé Evropské unii celkem pět zemí. Jedná se o Francii, Itálii, Irsko, Lucembursko a Španělsko. Francie super sníženou sazbu, která činí 2,1 %, uplatňuje například u léčiv nebo novin. Ve Španělsku se uplatňuje na obdobné zboží, avšak super snížená sazba činí 4 %. V Itálii jsou sazbou 4 % zatíženy sociální služby, zdravotnické vybavení pro osoby se zdravotním znevýhodněním a další. Irsko používá sazbu 4,8 % na některé potraviny. Nejrozšířenější je tato speciální sazba v Lucembursku. Super snížená sazba je zde stanovena ve výši 3 %. Zatěžuje mimo zboží, které je všeobecně považováno za věci základní lidské potřeby i například restaurace, hotelnictví a knihy. (European Commission, 2014)

Evropská unie se neustále snaží četnými pozměňovacími akty a rušením stanovených výjimek sjednotit daňovou legislativu a uplatňovat tak ve všech svých členských státech jednotná pravidla. Avšak z výše uvedeného vyplývá, že existují velké rozdíly ve skutečném zdaňování jednotlivého zboží a služeb v členských zemích Evropské unie. Jako příklad může být uvedeno zdanění novin, které ve Francii podléhá sazbě daně z přidané hodnoty ve výši 2,1 % a v České republice sazbě 15% ze základu daně. Proto se dá říci, že se ještě nejedná o společný systém daně z přidané hodnoty. A jednotná daňová legislativa, se stejnými podmínkami pro všechny členské státy, je nyní ještě ve svých počátcích. (Evropská unie, 2011)

2.5.2 Sdělení Komise o snížených sazbách DPH

Směrnice Rady 2006/18/ES mimo jiné obsahovala požadavek, aby Komise¹⁰ předložila Evropskému parlamentu a Radě obecnou hodnotící zprávu o dopadu snížených sazeb.

---

⁹ Směrnice Rady 2006/112/ES ze dne 28. listopadu 2006 o společném systému daně z přidané hodnoty

¹⁰ Komise Evropských společenství

V červenci roku 2007 bylo Komisí vydáno sdělení¹¹ o dopadu snížených sazeb DPH a stanovených výjimek, které čerpalo ze studie pověřené společností Copenhagen Economics¹². (Komise Evropských společenství, 2007)

Jedním z hlavních závěrů studie je zdůraznění, že z čistého ekonomického blahobytu je nejlepší jednotná sazby DPH. Ať už z důvodu menší složitosti struktury pro podniky a daňové orgány, což by vedlo ke snížení nákladů spojených s dodržováním legislativy, i samotným výběrem. Nebo že by sjednocení sazeb omezilo narušení hospodářské soutěže mezi jednotlivými státy. Ve prospěch snížených sazeb daně však mluví skutečnost, která ukazuje, že v některých případech může snížená sazba přispět ke zvýšení celkové produktivity. Například je-li snížená sazba stanovena na poskytování restauračních služeb, domácnosti přesunou svépomocnou činnost do oficiální ekonomiky a tím ji více podpoří. Tímto se může snížit nezaměstnanost, díky vytvoření nových pracovních míst v této oblasti služeb, i když je pravděpodobné, že nepůjde o významný počet. Studie také ukazuje větší spravedlnost při uplatňování snížené sazby. Spravedlnost je však efektivní pouze v případě, jsou-li velké rozdíly v podílu výdajů na spotřebu zboží a služeb podléhajících snížené sazbě daně k celkovým výdajům mezi skupinami s vysokým a nízkým příjmem a je-li tento rozdíl stabilní. (Komise Evropských společenství, 2007)

Komise shledává z hospodářského hlediska za ideální řešení jednotnou sazbu daně z přidané hodnoty na veškeré zboží a služby. Avšak uznává, že takto jednoduché řešení nelze z politických důvodů zavést. Proto navrhuje, aby členské státy pečlivě prozkoumaly možnosti v případech, kdy chtějí podpořit spotřebu jednotlivého zboží či služby. A nabádá k uplatňování jiných politických nástrojů pro dosažení stejného cíle, jako při uplatňování snížených sazeb, ale s nižšími náklady. Sdělení jako příklad uvádí dotace, které jsou konkrétnější a méně nákladné na dodržování předpisů. Komise dále navrhuje zavedení velmi nízkých sazeb na zboží a služby nejvyšší nutnosti, mezi něž patří potraviny. Doporučuje také zavedení další sazby, která by podporovala kulturu, vzdělávání, veřejnou dopravu, atd. Komise rovněž požaduje přesné vymezení kategorií zboží a služeb, pro které se uplatňují různé snížené sazby daně. (Komise Evropských společenství, 2007)

---

¹¹ Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu ze dne 5. července 2007 o jiných než základních sazbách DPH (KOM(2007) 380)

¹² Copenhagen Economics ApS, Nyropsgade 13/1, DK-1602 Kodaň

3 NÁZORY NA VHODNOU VÝŠÍ SAZBY DPH

Výše bylo shrnuto, jaký je právní rámec pro sazby daně z přidané hodnoty a jaké je doporučení státům Komise Evropského společenství. V následující kapitole budou představeny názory několika osobností z řad ekonomů, politiků i celých politických stran, kteří se mohou podílet přímo nebo nepřímo na případných změnách sazeb. Názorů na vhodnou výši sazby (popřípadě sazeb) daně z přidané hodnoty je mnoho. Někteří shledávají větší výhody v sazbě vyšší, jiní naopak. Dále pak bude uvedeno vnímání DPH běžným obyvatelstvem pomocí krátkého dotazníkového šetření.

Jiří Malý se v knize Fenomén dobývání renty a jeho vliv na české veřejné finance zabýval mimo jiné i porovnáním předvolebního programu a následných změn v daňovém systému. Jednalo se o předvolební program Modrá šance pro Českou republiku strany ODS z roku 2006. V oblasti daně z přidané hodnoty strana navrhovala zrušení dvou sazeb a následné zavedení jediné sazby ve výši 15 %. Skutečnost se však od plánů lišila. V roce 2008, kdy se dostala ODS do vlády, narostla snížená sazba daně z původních 5% na nových 9 %. Online deník Aktuálně.cz k těmto návrhům přidal komentář, v němž shrnuje předpokládané dopady této navrhované změny. Podle deníku by pravděpodobně došlo ke snížení cen elektroniky, stavebních prací, služeb, automobilů a mnoha dalších, avšak mnohonásobně by podražily potraviny, u kterých by mohlo skokově dojít až k desetiprocentnímu navýšení ceny, což by především pro nízkopříjmové skupiny obyvatelstva znamenalo velkou zátěž. (Klvačová, 2008; Sitta, 2004)

V roce 2009 proběhla v České televizi, v pořadu Otázky Václava Moravce, diskuze o výši sazby DPH v ekonomice postižené krizí. Moderátor se tázal ekonomu Milana Zeleného, jestli by zvyšoval sazby. Profesor Zelený prohlásil, že předpokládá ještě propad ekonomiky, a proto by nebyl pro zvyšování sazeb DPH (v té době byly sazby 9 % a 19 %), protože by případné zvýšení mohlo vést k ještě většímu prohloubení krize ekonomiky. Dalším diskutujícím, který také vyjadřoval svůj názor na DPH, byl inženýr Jiří Rusnok, člen NERV. Ten vidí jako krátkodobé řešení krize zvýšení sazby DPH o 3 %. Rusnok tvrdí, že by se ekonomika tomuto drobnému zvýšení brzy přizpůsobila a zásadně by toto zvýšení neovlivnilo ani ceny. Eduard Janota, tehdejší ministr financí, navrhoval zvýšení snížené sazby o dvě procenta na 11 % a základní sazby o jedno procento na 20 %. Toto opatření by mělo přinést do státní pokladny asi 20 miliard korun, i když si ministr uvědomuje, jak řekl, že by zvýšením DPH došlo ke změně ceny a následně spotřeby, ale ne prý příliš radikální. Mi-

chal Doktor, poslanec ODS, navrhuje drobné zvýšení nižší sazby DPH avšak oproti tomu alespoň jednocentní snížení základní sazby daně. Jiří Havel, europoslanec ČSSD, by na sazby daně z přidané hodnoty vůbec nesahal, protože vidí jako východisko z krize, podpořit domácí poptávku, kterou by zvýšení daně částečně utlumilo. (Moravec, 2009)

O tři roky později, v roce 2012, Jiří Rusnok v rozhovoru pro online deník Aktualně.cz, odsoudil diferencované sazby DPH a chtěl zavést jednotnou sazbu daně. Jako hlavní obhajobu svého tvrzení uvedl, že sazby, které jsou od sebe vzdáleny pouze 6 %, nedávají smysl. Doslova řekl: „Sjednocení je prostě správné řešení, a proto ho také v zemích, kde měli odvahu převálcovat lobbistické skupiny, zavedli. Dánsko, de facto pobaltské země i Slovensko, kde kromě marginálních výjimek třeba na knihy platí jednotná sazba.“ (Hovorka, 2012). Rusnok dále uvádí, že recese je pro sjednocení sazeb dobré období, protože obchodníci nemohou celé zvýšení sazby promítnout do svých cen. Dále Rusnok připouští, že by pro některé zboží platila snížená sazba (dětské pleny, knihy), ale musel by být rozdíl sazeb větší. Je zajímavostí, že tento člen NERV by do případné jím navrhované snížené sazby daně nezahrnul potraviny. Rusnok tvrdí, že potraviny jsou ve snížené sazbě zahrnuty díky silným tlakům potravinářských společností. (Hovorka, 2012)

Jakou sazbu by navrhoval náš prezident Miloš Zeman? V roce 2011 nynější prezident prohlásil: *"Zastávám názor, že daň z přidané hodnoty by se mohla v budoucnosti pohybovat mezi 21 až 25 procenty se zachováním snížené sazby daně pouze u základních potravin a léků."* (Vejvodová, 2013) Zeman se nyní přiklání k návrhu Strany práv občanů – Zemanovci, aby snížená sazba DPH byla ve výši 10% (pouze pro základní potraviny a léky) a základní sazba 21 – 25 %. (Vejvodová, 2013; Kašpárek 2013)

Český ekonom Valtr Komárek poukazuje na fakt, že naše vláda vůbec neuvažuje o možnosti zavést jako základní nulovou sazbu DPH. Dále uvádí, že několik nejvyspělejších ekonomik Evropy má základní sazbu DPH do deseti procent. I když jak připouští dále, jsou země, kterým se daří dobře (Dánsko) a mají oproti ČR vysoké sazby DPH, ale to je podle Komárka z důvodu i mnohem vyšších, až čtyřikrát vyšších, platů než u nás. (Jandourek, 2012)

Začátkem března roku 2013 se v pořadu České televize Otázky Václava Moravce objevila diskuze o tom, kdo může za velké ceny potravin. O problému diskutovali Vít Bárta a Andrej Babiš. Bárta chce, jak tvrdí, bojovat za kvalitní a levné potraviny a obviňuje velké potravinářské podniky v čele s Agrofert, a. s. Andreje Babiše, že kvůli nim jsou potraviny

nekvalitní a mnohem dražší než v zahraničí. Babiš se obhajuje tím, že Bárta v minulosti hlasoval pro zvýšení nižší sazby DPH, což následně zvýšilo ceny potravin. (Moravec, 2013)

Z uvedených tvrzení jednotlivých osob vyplývá, že názory na efektivní sazbu daně jsou rozdílné. Nyní se pokusíme zjistit, jak běžní obyvatelé vnímají daň z přidané hodnoty samotnou i její sazby.

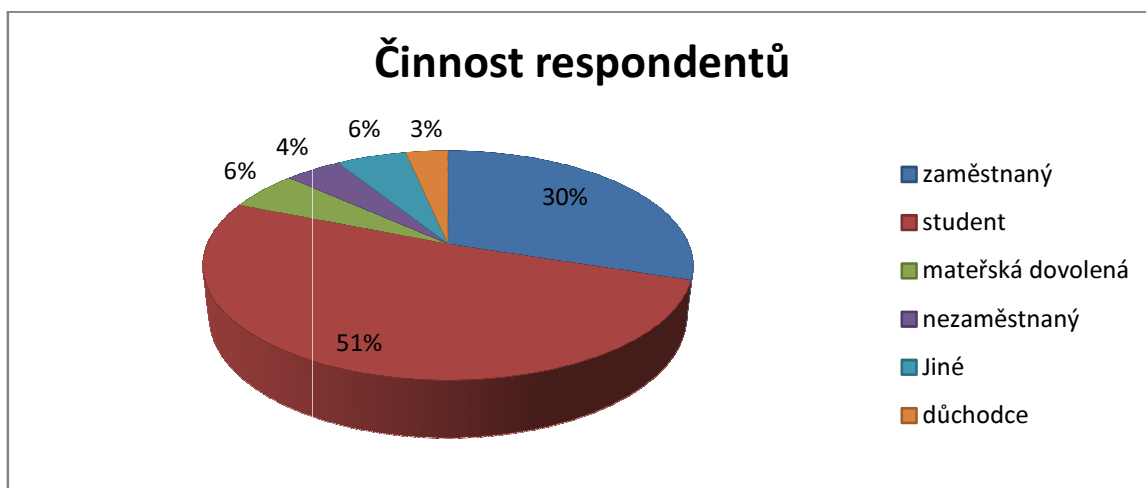
3.1 Vnímání DPH spotřebiteli

Na základě dotazníkového šetření uvedeme názory běžných spotřebitelů na vliv DPH na konečné ceny zboží a služeb. Celý dotazník je v příloze číslo I. této práce. (Marek Demčák, 2008 – 2014)

Šetření se zúčastnilo celkem 90 respondentů. Z toho bylo 49 žen, tvořily 54,44 % všech účastníků. Mužů bylo o osm méně a reprezentovali tak 45,56 % respondentů. Největší skupinou respondentů byli lidé ve věku mezi 21 až 30 lety. Ti pokrývali 67,78 % respondentů. Dalšími významnějšími skupinami byly osoby dvacetileté a mladší a dále lidé ve věku 31 až 40 let. Obě tyto věkové kategorie měly shodně po 10 respondentech, každá 11,11 % účastníků šetření. Zbylé věkové třídy, jedná se o věk 41 let a starší, byly zastoupeny celkem 9 osobami.

Dále jsem se dotazovala na ekonomickou činnost účastníků šetření. Nejvíce zástupců bylo z řad studentů, celkem 46 studujících a činili tak 51,11 %. Dále se 30 % účastnily osoby v pracovním poměru. Ostatní činnosti byly zastoupeny méně respondenty.

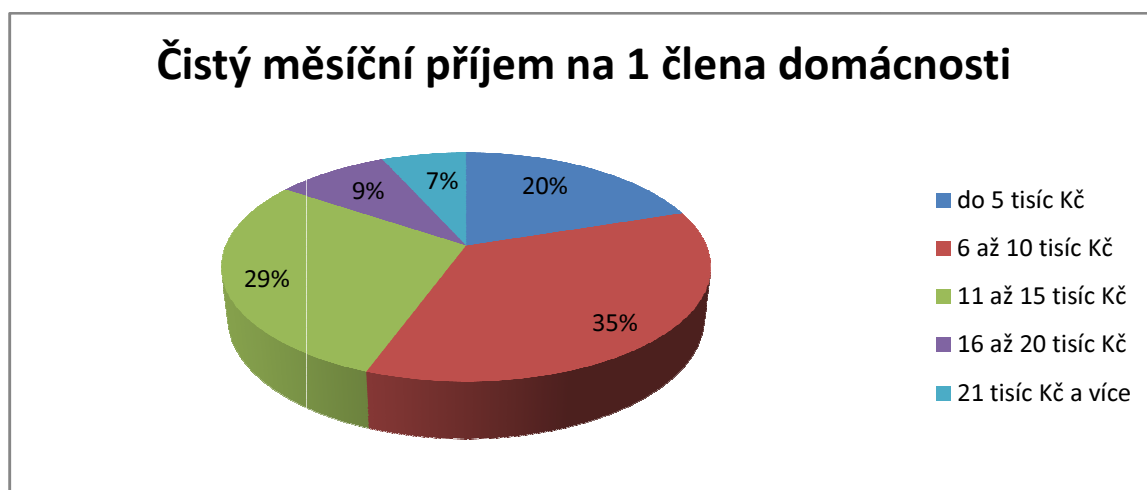
Obrázek 4 Ekonomická činnost respondentů

Zdroj: Dotazníkové šetření

Dále jsem se dotazovala na výši čistého měsíčního příjmu celé domácnosti a také na počet osob žijících společně v této jedné domácnosti. Z odpovědí na tyto otázky vyplynulo, že nejvíce zastoupeni byli respondenti s příjmem ve výši šest tisíc až deset tisíc korun českých na jednu osobu žijící v domácnosti. Tomuto příjmu odpovídalo 32 respondentů a tvořili tak 35 % dotazovaných. O šest osob méně bylo přiřazeno do příjmové třídy 11 tisíc až 15 tisíc Kč na jednu osobu. Na třetím místě byly lidé s příjmem do 5 tisíc korun českých na osobu v domácnosti. Ostatní příjmové skupiny byly zastoupeny menšinou. Přesné procentní podíly můžeme vidět na obrázku číslo 5, uvedeném níže.

Obrázek 5 Čistý měsíční příjem na 1 člena domácnosti

Zdroj: Dotazníkové šetření

V otázce zda považují respondenti současné sazby daně z přidané hodnoty za příliš vysoké, silně převažovala odpověď ano. Tuto možnost zvolilo 81,11 % tj. 73 osob. Odpověď, že sazby daně nepovažují za vysoké, vybralo 18,89 % odpovídajících. Drtivě převažoval i pocit osob, že změny sazeb DPH silně ovlivňují konečné ceny zboží a služeb. Tento pocit sdílelo 80 dotazovaných a tvořili tak téměř 89 % podíl. Z toho 42 osob vnímalo změnu cen okamžitě a o čtyři osoby méně pocítovaly změnu s časovým odstupem. Většina respondentů, přesněji 73 z 90 dotazovaných, považovalo současnou sníženou sazbu daně za příliš vysokou.

Další otázka směřovala ke zjištění, které zboží nebo služby by dotazovaní navíc zatížili pouze sníženou sazbou daně z přidané hodnoty. Odpovědi byly různorodé, nejvíce bylo požadováno zatížit sníženou sazbou daně věci pro děti například pleny. Druhou nejčastější odpovědí bylo zařadit do snížené sazby DPH pohonné hmoty, ze služeb bylo nejčastěji jmenováno poskytování telefonních služeb.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že lidé spíše vítají dvě sazby daně z přidané hodnoty. Pro jednotnou sazbu daně se vyslovilo 34 respondentů proti 56. Z 34 osob, které chtějí jednu sazbu daně, nejčastěji považovaly za efektivní sazbu daně ve výši 10%. Tuto hodnotu zvolilo 12 dotazovaných. Shodně po 4 respondentech byly sazby ve výši 12 a 15 %. Nejvyšší navrhovaná hodnota byla 18 % a nejnižší byla 0 %, tuto hodnotu však podle mého názoru nelze považovat za efektivní, kvůli státním příjmům, na kterých se DPH výrazně podílí.

Pokud respondenti zvolili za vhodnou možnost dvou sazeb daně z přidané hodnoty, mohli navrhnout podle jejich mínění efektivní základní i sníženou sazbu daně. Dotazovaní nejčastěji považovali za efektivní sazbu ve výši 15% pro zboží a služby základní sazbou daně. Tuto hodnotu zvolilo 18 osob a představovali 32 % respondentů. Další nejčastěji navrhovanou sazbou bylo 10 %, následně se stejným procentním podílem byly sazby 18 a 20 %. Každou z těchto možností doporučily vždy čtyři osoby. Ostatní navrhované sazby s procentním podílem na celkových odpovědích jsou uvedeny v obrázku číslo 6.

Obrázek 6 Výše navrhované efektivní základní sazby daně

Zdroj: Dotazníkové šetření

Respondenti navrhovali podle jejich mínění i efektivní sníženou sazbu daně z přidané hodnoty. V odpovědích se nejčastěji vyskytovala hodnota sazby ve výši deseti procentních bodů, tuto možnost vybralo 18 respondentů a tvořili tak 34 % dotazovaných. O pět méně osob zvolilo sníženou sazbu daně ve výši 5% ze základu daně. Jedenácti procentním podílem dále dotazovaní doporučovali sazbu 12%. Následující návrhy jsou uvedeny na obrázku číslo 7.

Obrázek 7 Výše navrhované efektivní snížené sazby daně

Zdroj: Dotazníkové šetření

Dotazník uzavírá otázka, zda respondenti považují politiku snižování přímých daní na úkor zvyšování daní nepřímých, především DPH, za správnou. Jednoznačně převažovala odpověď, že tuto skutečnost považují za nesprávnou. Tuto možnost vybralo 74 respondentů, představovali tak 82,22 %. Respondentů považujících toto za správné bylo pouze 16.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že lidé všeobecně považují zatížení zboží a služeb daní přidané hodnoty za příliš vysoké a většina je pro její snížení. Někteří upřednostňovali dvě sazby daně, nejčastěji ve výši 15% pro základní sazbu daně a 10 % pro sazbu sníženou. Jiným vyhovovala pouze jedna sazba daně, nejvíce uváděná ve výši deset procent ze základu daně. I když je tato sazba pod hranicí, kterou určuje České republice Evropská unie a tudíž je tato výše sazby DPH pravděpodobně nedosažitelná, nemění to nic na tom, že lidé považují za efektivní většinou sazby nižší, než v jaké výši jsou zákonem stanoveny nyní.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA PŘÍJMU DPH DO STÁTNÍ POKLADNY

Pro doporučení, jak minimalizovat negativní vliv DPH na ceny s ohledem na inkaso do státní pokladny je zapotřebí zjistit:

- 1) jaký přínos má daň pro stát, respektive, proč stanovil určitou výši sazby a jaký měly tyto změny vliv na inkaso,
- 2) jaký vliv mělo zavedení určité sazby na vývoj cen zboží a služeb v určitém období.

Nyní se zaměříme na zkoumání prvního bodu, proč vláda stanovila určitou výši sazby DPH. Jak je uvedeno v tabulce níže, DPH je jedním z hlavních příjmů státního rozpočtu a tudíž je v zájmu státu maximalizovat množství peněz na dani vybrané.

Obrázek 8 Celkové příjmy státního rozpočtu v roce 2011

Příjmy státního rozpočtu 2011	v MLD. Kč	Podíl v %
Celkové příjmy	1 012,76	100,00
DPH	191,89	18,95
Spotřební daně (vč. energetických daní)	139,21	13,70
DPPO	82,30	8,12
DPFO	90,61	8,95
Ostatní daňové příjmy	19,41	1,92
Pojistné na SZ	366,82	36,22
Nedaňové a ostatní příjmy	122,51	12,10

Zdroj: Státní závěrečný účet za rok 2011

A zde se setkáváme asi s největším problémem, jak přínos maximalizovat. Pokud by se sazby stanovily na vysoké úrovni, zabraňovalo by toto opatření vysoké poptávce po zboží takto vysokou daní zatížené. Z tohoto důvodu by se prodávalo zboží a poskytovaly služby v menším množství, menší kvalitě, to by se následně projevilo ve snížení objemu státem vybraných peněz na dani z přidané hodnoty.

Druhou možností by bylo uzákonit nízké daně, které by podněcovaly poptávku po zboží a službách a tím by se zvýšil prodej. Avšak kvůli velmi nízkým daním by opět stát nemusel vybrat dostatečné množství peněžních prostředků potřebných pro své fungování, a také by mohly administrativní náklady s výběrem daně spojené převyšovat samotnou zaplacenou daň. Proto je velmi důležité analyzovat změnu příjmu do státního rozpočtu z této daně v letech minulých.

4.1.1 Přínos do státního rozpočtu z daně z přidané hodnoty v letech 2005 – 2013

Tabulka 3 Výběr na DPH v průběhu let (v miliardách Kč)

Výběr na DPH	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Příjem státního rozpočtu	146,82	153,52	166,63	177,82	176,72	187,82	191,89	199,71	219,96

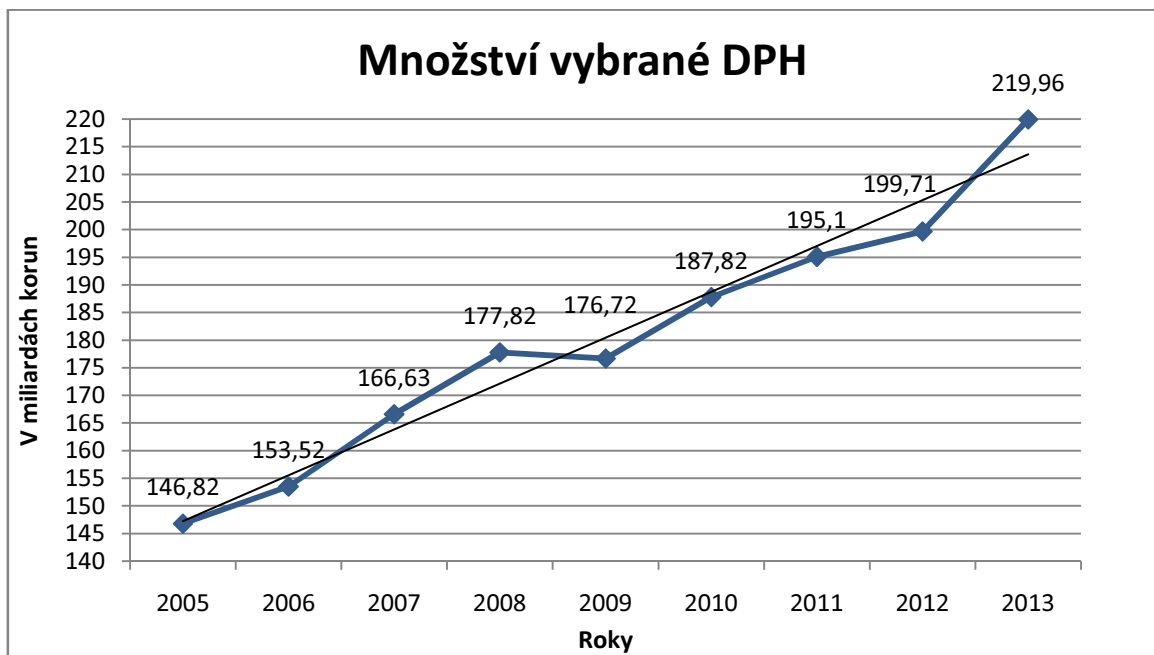
Zdroj: Státní závěrečný účet za roky 2005 až 2011; Výsledek hospodaření státního rozpočtu nejlepší od roku 2008

Jak můžeme vidět na výše uvedené tabulce, je zřejmé, že celkový výběr na dani z přidané hodnoty má téměř každoročně růstový charakter. V roce 2005 státní pokladna inkasovala na DPH téměř 147 miliard korun. V roce 2006 se inkaso zvýšilo o 6,7 miliard korun, to tvoří 4,6 % nárůstu. K dalšímu velkému zvýšení došlo v roce 2007, ačkoliv sazby daně zůstaly oproti předešlému roku nezměněné. Jednalo se o nárůst inkasa daně o 13,1 miliardy korun, to činí 8,5 %. V roce 2008 se snížená sazba daně zvýšila hned o 4 %, jistě i vlivem této skutečnosti se inkaso daně zvýšilo o 6,7 %, tj. nárůst 11,2 miliardy korun. Avšak očekávaná výše výběru na DPH byla ve schváleném státní rozpočtu o více jak 14 miliard větší, ve skutečnosti tak výběr na dani nenaplnil ani polovinu plánovaného příjmu do státního rozpočtu z této daně. Naopak v roce 2009 došlo k mírnému poklesu ve vybraném množství peněz. Inkaso daně se zmenšilo o 1,1 miliardy Kč, v procentním vyjádření se jednalo o snížení o 0,6 %. Jelikož se v tomto roce sazba daně neměnila, nemůže být tento propad způsoben změnou sazby daně. Domnívám se, že v tomto období ovlivnila výběr daně probíhající světová krize, která jistě ovlivnila i spotřebu touto daní zatíženého zboží a služeb a tím následně i množství odvedené daně. (Státní závěrečný účet za roky 2005 – 2011; Výsledek hospodaření státního rozpočtu nejlepší od roku 2008)

S rokem 2010 se obě sazby zvýšily o 1 %, jak už jsem uvedla. Toto zvýšení sazeb zvedlo objem výběru na dani o 11,1 miliard korun, to znamenalo zvýšení o 6,28 %. Skutečný výběr se příliš neodchyloval od plánu, ve skutečnosti se vybralo pouze o 0,78 miliardy méně, než s čím počítal schválený státní rozpočet. Za rok 2011 se do státní pokladny vybralo na dani z přidané hodnoty o 4,1 miliard více oproti roku 2010, i když sazby daně zůstaly v nezměněné výši. Inkaso na DPH v roce 2012 bylo i přes 4% navýšení snížené sazby daně bylo o 7,8 miliardy vyšší než v předchozím roce. Avšak schválený státní rozpočet počítal s ročním inkasem 221,6 miliard, skutečnost ale byla o téměř 22 miliard nižší, než se pláno-

valo. V roce 2013 inkaso vzrostlo, tentokrát o 20 miliard korun, což byl nárůst o více jak 10 % a dokonce se vybralo téměř o 8 miliard více, než byl předpoklad ve schváleném státním rozpočtu. V tomto období se obě sazby navýšily shodně o 1 %. Proto lze předpokládat, že nárůst inkasa z této daně byl způsoben částečně i vlivem zvýšení sazeb. Pro přehlednost je níže uvedeno grafické zpracování této problematiky. (Státní závěrečný účet za roky 2005 – 2011; Výsledek hospodaření státního rozpočtu nejlepší od roku 2008)

Obrázek 9 Objem peněz vybraných na DPH

Zdroj: Státní závěrečný účet za roky 2005 – 2011; Výsledek hospodaření státního rozpočtu nejlepší od roku 2008

5 ANALÝZA ZMĚN CEN VYBRANÉHO ZBOŽÍ A SLUŽEB

Pro zkoumání vlivu změny sazby a celkového peněžního výběru na dani jsem zvolila rozmezí devíti let, období mezi roky 2005 a 2013. Jak víme z předchozí části této práce, zákon o DPH již prošel největšími změnami, a tudíž by toto období nemělo být tak silně ovlivněno novými skutečnostmi, které přinesl České republice vstup do Evropské unie v roce 2004. V letech 2005 až 2013 se základní sazba daně z přidané hodnoty měnila nepatrně. To však nelze říci o sazbě snížené, jak je uvedeno v tabulce.

Tabulka 4 Vývoj sazeb DPH v letech 2005 až 2013

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Základní sazba daně	19 %	19 %	19 %	19 %	19 %	20 %	20 %	20 %	21 %
Snížená sazba daně	5 %	5 %	5 %	9 %	9 %	10 %	10 %	14 %	15 %

Zdroj: (Česko, 1992 až 2013)

5.1 Vývoj cen zboží a služeb zatížených sníženou sazbou DPH

Nejdříve budu analyzovat změnu zboží a služeb zatížených sníženou sazbou daně z přidané hodnoty.

5.1.1 Hovězí maso

Jak můžeme vidět na níže uvedené tabulce číslo 5, cena hovězího masa se téměř každoročně zvyšovala.

Tabulka 5 Vývoj ceny hovězího masa

Hovězí maso zadní bez kostí	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cena za kg	160,42	167,41	169,66	176,17	177,88	175,27	187,21	205,25	208,48

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

V roce 2006 došlo k velkému nárůstu, ale tento nárůst nemůžeme přičítat DPH, je pravděpodobné, že se zde projevil vývoj cen na evropském trhu¹³. K dalšímu velkému zvýšení ceny došlo v roce 2008, kdy se cena zvedla o 6,51 korun za kilogram, to znamenalo navýšení ceny o téměř 4 %. Tento nárůst by odpovídal nárůstu nominální sazby daně z přidané hodnoty, ke kterému došlo ve stejném roce. Na evropském trhu došlo v tomto období

¹³ Vepřové a hovězí maso zdraží až o osm korun, 2006

k poklesu cen hovězího masa, tudíž by se dalo předpokládat, že zde zvýšení ceny opravdu zapříčinilo zvýšení sazby DPH.¹⁴ V roce 2010 došlo dokonce k poklesu ceny navzdory zvýšení sazby daně z přidané hodnoty. Jednalo se o snížení ceny o 2,61 korun za kilogram.

Rok 2011 nepřinesl zvýšení sazby daně, avšak cena se zvýšila o necelých 12 korun. Tento růst mohla zapříčinit také situace, kdy výrobci a obchodníci již počítali s poměrně značným nárůstem sazby daně v následujícím roce a toto zvýšení částečně promítli do svých cen. V roce 2012 se cena hovězího masa zvýšila dokonce o více jak 18 Kč za jeden kilogram oproti roku předchozím. Lze předpokládat, že v tomto roce se na růstu ceny o 9,6 % podílel i nárůst sazby daně z přidané hodnoty, u které činil přírůstek 4 %. V posledním roce, který podléhá analýze, se cena zvýšila nepatrně, v průměru pouze o 3,23 Kč za jeden kilogram hovězího masa. Tento nárůst, který patřil spíše k nižším, mohl být z části zapříčiněn zvýšením snížené sazby daně z přidané hodnoty. Na vývoji ceny hovězího masa se opět podílela i celosvětová produkce a globální vývoj cen. Domnívám se však, že v roce 2008 došlo k nárůstu ceny hlavně kvůli nárůstu sazby daně, stejně tak i v roce 2012.

5.1.2 Čokoláda mléčná

Tabulka 6 Vývoj ceny mléčné čokolády

Čokoláda mléčná tabulková	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cena za 100 g	19,75	17,78	19,42	20,58	21,91	22,17	23,58	22,22	21,32

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

V roce 2006 došlo ke snížení cen čokolády o téměř dvě koruny za 100 gramů. Domnívám se, že toto zlevnění bylo zapříčiněno změnou přílohy v té době číslo jedna ZDPH 235/2004 Sb. Jednalo se o některé potraviny (káva, čaj, čokoláda a další), které byly dříve zdaňovány základní sazbou, nově přešly pod sazbu sníženou¹⁵. Myslím si, že toto o 14 % menší zdanění čokolády bylo důvodem takto velkého snížení ceny této sladkosti. V roce 2007 došlo k navrácení ceny na téměř stejnou výši jako před zařazením do jiné sazby. Důvodem mohlo být již částečné prominutí zvýšení cen, které se očekávalo v následujícím roce, kdy se snížená sazba daně zvýšila o 4 %. V následujícím roce se cena zvedla pouze nepatrně, jako hlavní příčinu navýšení ceny v roce 2007 vidím fakt, že spotřebitelé si zvykli na určitou

¹⁴ Abrahamová, Bošková a Novotná, 2010

¹⁵ Změna sazby DPH u kávy, čaje, čokolády a dalších potravin, 2006

výši ceny čokolády a byli ochotni tuto sumu za ni zaplatit. To mohlo dát prostor výrobcům a obchodníkům zvýšit svou marži a tím vrátit cenu na hodnotu před změnou druhu sazby.

K žádnému rapidnímu nárůstu ceny čokolády nedošlo ani po jednocentním zvýšení DPH v roce 2010. O rok později cena dosáhla svého maxima, narostla o více jak 6 %, toto pravděpodobně nebylo zapříčiněno změnou sazby DPH z toho důvodu, že sazba byla vzhledem k předešlému roku konstantní. Hlavní příčinou zvýšení ceny čokolády v roce 2011 byl, podle mého názoru, strmý nárůst cen na celosvětovém trhu kakaa¹⁶. V následujícím roce cena prudce klesla, přestože došlo k nárůstu DPH o 4 % vzhledem k předchozímu roku. Domnívám se, že by kvůli zvýšení sazby došlo alespoň k mírnému nárůstu ceny, avšak cena čokolády klesala kvůli zpětnému propadu cen kakaa na burze. V roce 2013 poklesla cena navzdory zvýšení sazby daně, ale pokles nebyl nijak výrazný.

Z rozboru vývoje ceny ve sledovaném období vyplývá, že čokoládu, respektive její cenu, skutečně DPH ovlivnila, ale změna byla zapříčiněna především změnou druhu sazby, kterou je tento produkt zatížen.

5.1.3 Káva pražená zrnková (standart)

Tabulka 7 Vývoj ceny kávy pražené zrnkové

Káva pražená zrnková	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cena za 100 g	6,46	7,61	8,00	9,26	10,93	10,70	16,52	16,79	15,33

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

V roce 2005 stálo sto gramů pražené zrnkové kávy průměrně 6,46 korun. Novela zákona o DPH číslo 319/2006 Sb., která se týkala mimo jiné i změny seznamu zboží podléhající snížené sazbě, měla vliv i na tuto komoditu. Přeřazení kávy ze sazby základní do snížené, tudíž snížení zdanění o 14 %, se zde neprojevovalo nijak významně. Došlo pouze ke zpomalení růstu ceny. Cena kávy na burze¹⁷ v tomto období mírně vzrostla, avšak nijak rasantně, proto se domnívám, že se zde změna sazby neprojevila vůči zákazníkovi nepříznivě. Hlavní důvod, že cena po takovém velkém snížení zdanění neklesla, vidím ve zvyklostech spotřebitelů na určitou výši ceny a neochotu prodejců cenu snížit, když je konzument ochoten zaplatit více.

¹⁶ Kakao - aktuální a historické ceny kakaa, 2000-2014

¹⁷ Káva C - Arabica - aktuální a historické ceny, 2000-2014

V roce 2008 došlo ke zvýšení sazby daně o čtyři procenta, cena při této situaci nenarostla nijak výrazně, mohlo to být způsobeno, že výrobci snížili své marže na toto zboží, které v předchozím roce díky změně druhu sazby získali. Velkou změnu ceny přinesl rok 2011, jednalo se o více jak 54% nárůst. Daň z přidané hodnoty zůstala oproti předchozímu roku na konstantní hodnotě, částečně sice mohli výrobci a obchodníci do cen promítnout předpokládané zvýšení sazby v roce 2012. Avšak za hlavní důvod tohoto nárůstu považují vývoj cen na burze, kdy cena se v tomto období šplhala na dlouhodobá maxima. Rok 2012 cenu ještě nepatrně zvýšil, i když cena na burze s touto komoditou již klesala, zvýšení ceny zde bude pravděpodobně zapříčiněno 4% nárůstem daňového zatížení. Jednoprocentní zvýšení sazby daně v roce 2013, by se do ceny podle mého názoru promítlo nepatrným zvýšením. Ale pokles ceny kávy na celosvětovém trhu cenu navzdory zvýšení sazby snížil.

Z analýzy vývoje ceny zrnkové pražené kávy vyplynulo, že DPH cenu sice ovlivňuje, výrazněji jen při více procentním rozdílu jednotlivých sazeb. Avšak mnohem razantněji se na vývoji ceny podílí růst cen na celosvětovém trhu s touto komoditou. Proto se domnívám, že změnu sazby daně o jedno či dvě procenta spotřebitel v ceně téměř nepocítí.

5.1.4 Obyčejné jízdné v autobusové dopravě (10 km)

Tabulka 8 Vývoj ceny jízdného v autobusové dopravě

Jízdné v autobusové dopravě	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cena za 1 jízdenku	13,28	13,97	14,39	15,55	15,85	16,25	16,86	18,17	18,67

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

Cena jízdného se vyvíjela každoročním menším či větším nárůstem. V roce 2006 přišlo první výraznější zdražení, které však nemohlo být daní z přidané hodnoty zapříčiněno, protože sazba zde zůstala nezměněná. Jako důvod toho vidím dlouhodobější nárůst cen pohonných hmot.¹⁸ Rok 2008 přinesl největší meziroční nárůst ceny jízdného za celé analyzované období. Ve stejném roce také vstoupila v platnost novela zákona, která zvyšovala sníženou sazbu daně z přidané hodnoty o čtyři procenta. Toto vnímám jako hlavní důvod nárůstu cen, protože se o zvýšení DPH vědělo s určitým předstihem a dopravci tak mohli předpokládané větší náklady promítnout do cen jízdného.

¹⁸ Vývoj cen benzínu a nafty, 2000-2014

V následujících letech cena rostla v mírnějším tempu, ani rok 2010, kdy se DPH zvýšila o jedno procento, nepřinesl výraznější zvýšení ceny, jednalo se o nárůst ceny v průměru o 40 haléřů na jednu jízdenku. Zvýšení DPH o 4 % v roce 2012 se již na ceně jízdného projevilo více. Jednalo se o druhý největší nárůst ceny za sledované období, došlo ke zvýšení 1,31 Kč na jízdenku, to činilo téměř osmi procentní nárůst ceny v poměru k předchozímu roku. Dalo by se zde uvažovat také o vlivu vývoje cen benzínu a nafty, ale ceny těchto komodit rostly rovnoměrně již několik předchozích let, proto se domnívám, že na toto zvýšení ceny jízdného má větší podíl změna sazby DPH. Rok 2013 zvýšil sazbu DPH o jedno procento, tento nárůst nijak významně neovlivnil výši ceny a ta stoupala vzhledem k předchozím rokům spíše průměrně. Vývoj ceny jízdného v autobusové dopravě byl pravděpodobně ovlivněn změnou sazby, ale vliv byl významnější až při více procentním daňovém nárůstu.

5.1.5 Vstupenka do kina

Tabulka 9 Vývoj ceny vstupného do kina

Vstupenka do kina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Cena za 1 vstupenku	78,85	78,91	81,55	85,82	88,53	92,21	98,12	109,14

Zdroj: Míra inflace, vývoj spotřebitelských cen vybraných výrobků v České republice

V roce 2005 stála v průměru vstupenka na jedno filmové představení 78,85 Kč, ani v následujícím roce se cena příliš nezměnila. Rok 2007 přinesl zvýšení ceny zhruba o 2,6 koruny za jeden vstup. Domnívám se, že částečně mohlo být toto zvýšení zapříčiněno výrazným nárůstem sazby DPH v následujícím roce. Obchodníci již mohli část nákladů přiřadit na rok 2007. Největší procento nákladů však pravděpodobně ponechali až na rok 2008, kdy se sazba jak již bylo avizováno, zvýšila a to o 4 %. Díky tomuto došlo k nárůstu ceny více jak 5 %. K dalšímu významnějšímu nárůstu dochází až v posledních letech zkoumaného období. V roce 2011 se navýšila cena o necelých 6 Kč. O rok později dokonce o více jak 11 korun za jedno vstupné na filmové představení. V tomto roce se též zvýšila sazba DPH a to hned o 4 %, z toho vyplývá, že zvýšení ceny této služby bylo z části zapříčiněno nárůstem sazby daně z přidané hodnoty.

Kina příliš neovlivňují jiné skutečnosti, jako tomu je například u dopravy, kdy jsou ovlivněny vývojem cen nafty a benzínu, nebo u kávy úrodou, proto se domnívám že, ceny vstupenek do kina jsou silně ovlivněny změnou snížené sazby daně z přidané hodnoty.

5.2 Vývoj cen zboží a služeb zatíženého základní sazbou DPH

Ceny zboží a služby budou sledovány v rozmezí let 2005 až 2013. První čtyři roky byla základní sazby daně z přidané hodnoty konstantní, 19 %. Až v roce 2010 došlo k jednoprocennímu navýšení sazby DPH na 20 %. Tato výše sazby zůstala na stejné výši až do roku 2012. O rok později se zvýšila pouze o jeden procentní bod.

5.2.1 Dámská šatovka

Tabulka 10 Vývoj ceny dámské šatovky

Dámská šatovka	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cena za m ²	125,93	138,24	138,86	142,88	135,48	137,71	145,93	147,14	144,26

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

V prvních sledovaných letech cena šatovky stoukala. Až do roku 2009 kde došlo k poklesu ceny přibližně o 5 %. Toto snížení mohlo částečně ovlivnit snížení ceny pohonných hmot a bavlny. Jednoprocenní nárůst sazby daně, v roce 2010, se na ceně šatovky projevil zvýšením něco přes 2 koruny za metr, i když je nutno dodat, že je cena ovlivněna i mnoha jinými faktory, například v tomto roce docházelo k návratu cen bavlny na hodnoty před propadem cen. Podobným vývojem procházely i ostatní textilní a oděvní produkty. V příloze číslo 4 této bakalářské práce je uvedena tabulka, ve které lze najít přesný vývoj cen dalšího zboží tohoto typu tak, jak jej zaznamenal ČSÚ.

V roce 2011 došlo k poměrně značnému zvýšení ceny, jednalo se o téměř šestiprocentní nárůst. U tohoto typu produktu, je možné předpokládat, že se navýšení DPH v předchozím roce, částečně promítlo do cen až s jednoročním zpožděním. Na rasantním zvýšení ceny dámské šatovky v roce 2011 měl svůj podíl opět i vývoj ceny na trhu s bavlnou¹⁹, která se používá pro výrobu většiny textilu. V tomto období cena bavlny na burze strmě rostla a v průběhu roku 2011 dosahovala svého dlouhodobého maxima. V posledním analyzovaném roce cena poklesla, přestože se příslušná sazba daně z přidané hodnoty zvýšila o jeden procentní bod. Domnívám se, že cena by v tomto roce mírně stoupla, ale díky poklesu cen na trhu s bavlnou, došlo ke snížení ceny. Z analýzy vývoje ceny dámské šatovky vyplynu-

¹⁹ Bavlna č. 2 - aktuální a historické ceny bavlny, 2000-2014

lo, že DPH sice ceny může ovlivnit, avšak ve sledovaném období se sazba zvyšovala vždy pouze o jeden procentní bod a takto malý rozdíl se do cen téměř nepromítnul.

5.2.2 Toaletní mýdlo

Tabulka 11 Vývoj ceny toaletního mýdla

Toaletní mýdlo výběrové	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cena za 100 g	13,41	13,54	13,58	13,00	13,70	13,79	13,93	15,73	16,67

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

Z tabulky vyplývá, že cena se každoročně mírně zvedala, až na rok 2008 kdy došlo k propadu ceny tohoto produktu o více jak 4 %. Za tímto poklesem ceny mohla být nastupující krize, kdy spotřebitelé začali v obavách o budoucnost šetřit a obchodníci byli donuceni snížit ceny svého zboží. Následující rok již přináší návrat na původní hodnotu a dokonce ji mírně převyší. V roce 2010 cena narostla pouze o několik haléřů, což částečně mohlo být ovlivněno zvýšením sazby daně z přidané hodnoty, ale jak je vidět, nejednalo se o nijak významné zvýšení ceny.

Významným růstem prošla cena mýdla během roku 2012, cena se zvýšila o téměř 13 %. DPH za tímto nárůstem největší pravděpodobností nebyla, hlavní příčinu bych viděla v pozvolném ožívání poptávky, kdy si lidé začali dopřávat více a obchodníci mohli na toto reagovat zvýšením cen, které dříve pravděpodobně drželi na nízké úrovni na úkor svých marží. Zvýšení základní sazby daně v roce 2013 jistě přispělo ke zvýšení ceny, myslím, že však nelze celý, téměř šestiprocentní nárůst ceny přikládat jednoprocenní změně sazby daně z přidané hodnoty. Příčinou může být i, jak již bylo dříve řečeno, postupné zvýšení spotřeby. Lze konstatovat, že změna sazby DPH se projevila do cen toaletního mýdla velmi nepatrně, a to především proto, že se jednalo pouze o velmi malé rozdíly v jednotlivých sazbách DPH.

5.2.3 Elektrická energie

Další zboží, na které se zaměřím, je elektrická energie a to hlavně z toho důvodu, že nákup tohoto zboží tvoří v rozpočtech domácností nemalou položku. Proto je důležité zjistit, jak změna sazby daně z přidané hodnoty ovlivňuje konečnou cenu elektrické energie.

ČSÚ neuváděl ve svých statistikách průměrné ceny za elektrickou energii, proto jsem musela průměrné ceny hledat jinde. Údaje se mi podařilo nalézt na statistickém úřadu Evropské unie. Eurostat před rokem 2007 používal jinou metodu zjišťování dat, proto jsem zvolila

la zjišťovací období až po této změně, aby nebyla data zkreslena metodickým postupem zjišťování.

Tabulka 12 Vývoj ceny elektrické energie

Elektrická energie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cena za kWh	2,91	3,21	3,59	3,46	3,64	3,77	3,92

Zdroj: Electricity prices components for domestic consumers, 2014

V roce 2007 stála jedna kilowatthodina 2,91 korun. V následujícím roce však došlo ke skokovému zdražení o více jak 10 %. Daň z přidané hodnoty v tomto roce, i v několika předešlých zůstala na stejné devatenáctiprocentní výši, proto nelze předpokládat vliv DPH na takto rasantní růst ceny. Hlavní příčinu vidím v nárůstu cen elektrické energie na celosvětovém trhu²⁰. Svůj vliv na cenu mělo i zvýšení cen za distribuce Energetickým regulačním úřadem. Za další důvod lze považovat podporu obnovitelných zdrojů energie, tato skutečnost také přispěla ke konečnému zdražení. V roce 2010 však cena elektrické energie mírně klesla, důvodem byl pravděpodobně propad cen na burzách až o 15 %. Spotřebitelská cena mohla poklesnout i více, ale z důvodu zvýšení sazby DPH a další podpory obnovitelných zdrojů klesla jen o 3,6 %. Konečnou cenu však u nás zatěžuje ještě další druh daně, jedná se o daň z elektřiny²¹, ta však ve sledovaném období zůstala nezměněná, proto by ani změna ceny neměla být touto daní ovlivněna.

S rokem 2011 došlo opět k nárůstu ceny, tentokrát o 18 haléřů na jednu kilowatthodinu. Cenu jistě ovlivnil vývoj ceny elektřiny na burze, kde probíhal nárůst cen, tak i zvýšená podpora obnovitelných zdrojů energie²². V posledních dvou letech sledovaného období cena stoupala spíše mírně. V roce 2013 daň z přidané hodnoty v naší republice vzrostla o jedno procento. Domnívám se, že díky příznivému vývoji cen na burze pro nakupující došlo pouze k malému zdražení. Kdyby nepoklesly ceny na globálním trhu, pravděpodobně by zdražení bylo větší.

Z uvedeného vyplývá, že zvýšení daně z přidané hodnoty má dopad na ceny, avšak protože došlo pouze k mírnému nárůstu zdražení, zvýšení cen je pro konečného spotřebitele nepa-

²⁰ Elektřina - aktuální a historické ceny elektřiny, 2000-2014

²¹ Zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů č. 261/2007 Sb.

²² Roční zprávy o provozu ES ČR pro rok 2011, 2014

trné. Hlavní příčinu zdražování vidím především v rozmachu obnovitelných zdrojů a tím zvýšení nákladů na jejich podporu.

5.2.4 Oběd v závodní jídelně

Tabulka 13 Vývoj ceny obědu v závodní jídelně

Oběd v závodní jídelně	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cena za menu	19,82	20,65	20,82	22,00	22,03	23,12	23,82	25,19	25,94

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

Pohostinství a tudíž i oběd v závodní jídelně zákon chápe jako poskytnutí služby, která ovšem není uvedena v příloze číslo 2 zákona o dani z přidané hodnoty, proto podléhá základní sazbě daně, na rozdíl od prodeje potravin samotných jako zboží například v obchodech, které jsou zdaňovány sníženou sazbou daně. Průběh vývoje ceny obědů byl hlavně v prvních letech velmi nerovnoměrný. V roce 2005 se jeden oběd v závodní jídelně dal pořídit průměrně za necelých 20 korun českých. O rok později cena narostla o více jak 4 %, sazba daně zůstala nezměněna. Mohlo by se zde uvažovat o zpožděném navýšení cen z roku 2004, kdy se pohostinství přesunulo ze snížené sazby do sazby základní a tímto se zvedlo daňové zatížení o 14 %. Rok 2007 přinesl pouze velmi malý nárůst ceny, to ovšem neplatí pro rok 2008, kdy se ceny zvýšily o více jak 5,6 %. Zdražení představovalo nárůst ceny průměrně o 1,18 korun na jednom obědě. Základní sazba daně z přidané hodnoty zůstala na stejné úrovni jako v letech předchozích, proto nelze předpokládat, že by nějak zásadně ovlivnila nárůst ceny, avšak skokově se změnila sazba snížená, touto sazbou jsou zatíženy potraviny, které jsou jednou ze základních surovin pro výrobu obědů. Svůj podíl na zvýšení ceny mohla mít i nastupující finanční krize a také skokový nárůst cen energií, který byl uveden výše.

Rok 2010 přinesl zvýšení základní sazby DPH o jeden procentní bod, cena narostla téměř o 5 % vzhledem k předešlému roku. K největšímu nárůstu ceny za celé zkoumané období došlo v roce 2012, cena se navýšila o 1,37 korun na jenom obědě. Z analýzy vyplývá, že zde dochází v podobné situaci, jako tomu bylo v roce 2008. I o čtyři roky později nedošlo ke zvýšení základní sazby daně, kterou jsou pohostinské služby zdaňovány, avšak sáňantně se zvýšila snížená sazba daně, a to o 4 %. S rokem 2013 vstoupila v platnost novela zákona o DPH, která zvyšovala sazbu daně o 1 %. Cena se v tomto roce zvedla o necelé 3 %. Domnívám se, že tento nárůst mohl být zapříčiněn vyšším zdaněním.

5.3 Analýza cenových indexů u vybraného zboží a služeb

Ceny zboží a služeb se mění každým rokem, a proto se nyní pokusím zjistit průměrné změny cen celkových i cenových indexů. Pro výpočet použiji několik statistických výpočtů.

Nejprve jsem z výše uvedených cen vypočítala jednotlivé cenové indexy pro vybrané potraviny. Postupovala jsem tak, že jsem cenu zkoumaného roku podělila cenou roku předchozího, kterou jsem si zvolila jako základní. Takto jsem postupovala u veškerého zboží a služeb, nejprve těch, které jsou zatíženy sníženou sazbou daně a následně i zboží a služeb podléhajících sazbě daně základní.

Tabulka 14 Cenové indexy vybraných zboží a služeb

Zboží a služby ve snížené sazbě DPH	Cenový index v %								Průměrný cenový index	Průměrný absolutní přírůstek
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
Hovězí maso	1,04	1,01	1,04	1,01	0,99	1,07	1,10	1,02	1,0333	6,01 Kč
Čokoláda	0,90	1,09	1,06	1,06	1,01	1,06	0,94	0,96	1,0096	0,20 Kč
Káva	1,18	1,05	1,16	1,18	0,98	1,54	1,02	0,91	1,1141	1,11 Kč
Autob. doprava	1,05	1,03	1,08	1,02	1,03	1,04	1,08	1,03	1,0435	0,67 Kč
Vstup. do kina	1,00	1,03	1,05	1,03	1,04	1,06	1,11	-	1,0475	4,33 Kč

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

Cenový index udává změnu ceny oproti předchozímu roku u určitého zboží. Například pokud budeme zkoumat cenový index u hovězího masa v roce 2006, zjistíme, že cena se navýšila o 4 % oproti ceně z roku 2005. Nejvyšší meziroční nárůst ceny podstoupila káva v roce 2011, kdy se vzhledem k předchozímu roku zvýšila o více jak 50 % své ceny. Pokles ceny vykazovala čokoláda v roce 2006, to však bylo zapříčiněno, jak bylo již výše uvedeno, přeřazením do jiného druhu zdanění.

Z cenových indexů jsem dále vypočítala průměrný každoroční cenový nárůst. Pro výpočet jsem použila geometrického průměru, vzorec je uveden níže. (Zhouf, 2006, str. 6)

$$\text{Geometrický průměr: } G(a_1, a_2, \dots, a_n) = \sqrt[n]{a_1 a_2 \dots a_n}$$

Geometrický průměr ukázal, o kolik procent se v průměru každoročně zvyšuje cena jednotlivého zboží a služeb. U hovězího masa dochází ke každoročnímu průměrnému nárůstu o více jak tři procentní body. Čokoláda vykazuje průměrný každoroční nárůst pouze necelé jedno procento své ceny. Nejvyšší nárůst každým rokem podstupuje káva, která se průměr-

ně zvyšuje o 11 %. Cena u autobusové dopravy se každým rokem zvyšuje přibližně o 4,8 %. Vstupenka do kina každým rokem podražuje v průměru o necelých 5 %.

Pro lepší porovnání jsem do analýzy odchylek zahrнула i průměrný absolutní přírůstek ceny. Pro výpočet jsem použila následující vzorec, kde y_n představuje cenu určité položky v posledním roce, y_1 znázorňuje cenu v roce prvním a n znamená počet zkoumaných let. (Klímek, 2005, str. 104)

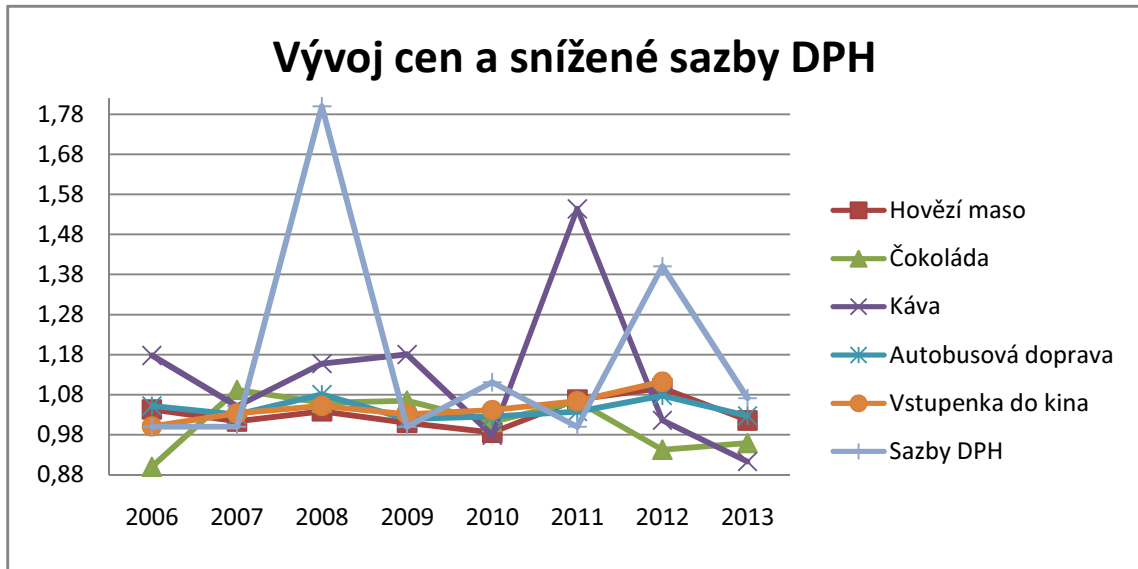
$$\text{Průměrný absolutní přírůstek: } \bar{\Delta} = \frac{y_n - y_1}{n - 1}$$

Průměrný absolutní přírůstek ukazuje, o kolik korun se v průměru každoročně zvyšuje cena určitého zboží popřípadě služby. Hovězí maso navyšuje svou cenu nejvíce ze všech, v průměru o více jak 6 korun ročně. Čokoláda každoročně podražuje průměrně o 20 haléřů. Cena kávy každým rokem průměrně naroste o 1,11 korun a jízdenka v autobusové dopravě pouze o 67 haléřů. Vstupenka do kina se ročně zvýší o více jak 4 koruny.

Zde vychází najevo otázka, proč u průměrného cenového indexu je nejvyšší podražení u kávy, avšak podle průměrného absolutního přírůstku nejvíce podražilo hovězí maso. Prvním důvodem je způsob výpočtu, kdy průměrný cenový index se počítá ze všech let, ale při průměrném absolutním přírůstku porovnáváme pouze změnu ceny na okrajích zkoumaného období, tudíž absolutní nárůst ceny za devítileté období. Dalším důvodem je, že v první metodě porovnáváme cenové indexy, u kterých je srovnání více průkazné. U druhého výpočtu porovnáváme absolutní částky, které již nejsou příliš srovnatelné. Kdy například u dražšího zboží cena narůstá v absolutní částce o více, než u toho které stojí několik málo korun. Pro lepší znázornění uvedu kratičký příklad. Máme zboží A, které stojí 3 Kč a zboží B, jehož cena je 30 Kč. Dojde-li k nárůstu cen o 10 %. Pak produkt A podraží o 30 haléřů, avšak zboží B o 3 koruny.

Vývoj každoročních cenových přírůstků v procentech i s porovnáním procentních přírůstků snížené sazby DPH je uveden níže na obrázku číslo 10.

Obrázek 10 Vývoj cen a snížené sazby DPH v procentech meziročního nárůstu

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

V roce 2008 došlo k nárůstu snížené sazby daně z přidané hodnoty o 4 %. Pokud se zaměříme na cenové indexy jednotlivých produktů v tomto období, zjistíme, že toto navýšení DPH se projevilo především u kávy a autobusové dopravy, které se výrazně odchylovaly od průměrného cenového indexu i předchozího roku. V roce 2010 došlo opět k nárůstu této sazby DPH, jednalo se o jednaprocentní navýšení. Toto však nepřineslo podle porovnávání cenových indexů žádné větší změny ceny, dokonce u dvou druhů zboží cena poklesla, u hovězího masa a kávy. U dalších cena rostla méně než je průměrný cenový index pro konkrétní zboží nebo službu, jen u čokolády se cena zvýšila, ale jednalo se o minimální nárůst vzhledem k průměrnému cenovému indexu. Velké zvýšení zdanění zboží a služeb podléhajících snížené sazbě daně došlo i v roce 2012. Zvýšení daně se projevilo větším meziročním zdražením u hovězího masa, jízdenky na autobusovou dopravu a vstupenky do kina. U čokolády, při zvýšení zdanění o 4 %, cena poklesla. S rokem 2013 se snížená sazba daně zvýšila o jedno procento, tato skutečnost se však do zvýšení cen příliš neprojevila, žádné zboží nebo služba nevykazovala větší než průměrný roční nárůst ceny.

Stejný postup zjišťování a rozboru cenových odchylek jsem použila i u zboží zatížených základní sazbou DPH.

Tabulka 15 Cenové indexy vybraného zboží a služeb

Zboží a služby v základní sazbě DPH	Cenový index v %								Průměrný cenový index	Průměrný absolutní přírůstek
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013		
Šatovka	1,10	1,00	1,03	0,95	1,02	1,06	1,01	0,98	1,0171	2,29 Kč
Mýdlo	1,01	1,00	0,96	1,05	1,01	1,01	1,13	1,06	1,0276	0,41 Kč
Elektrina	-	-	1,10	1,12	0,96	1,05	1,04	1,04	1,0509	0,17 Kč
Oběd v jídelně	1,04	1,01	1,06	1,00	1,05	1,03	1,06	1,03	1,0342	0,77 Kč

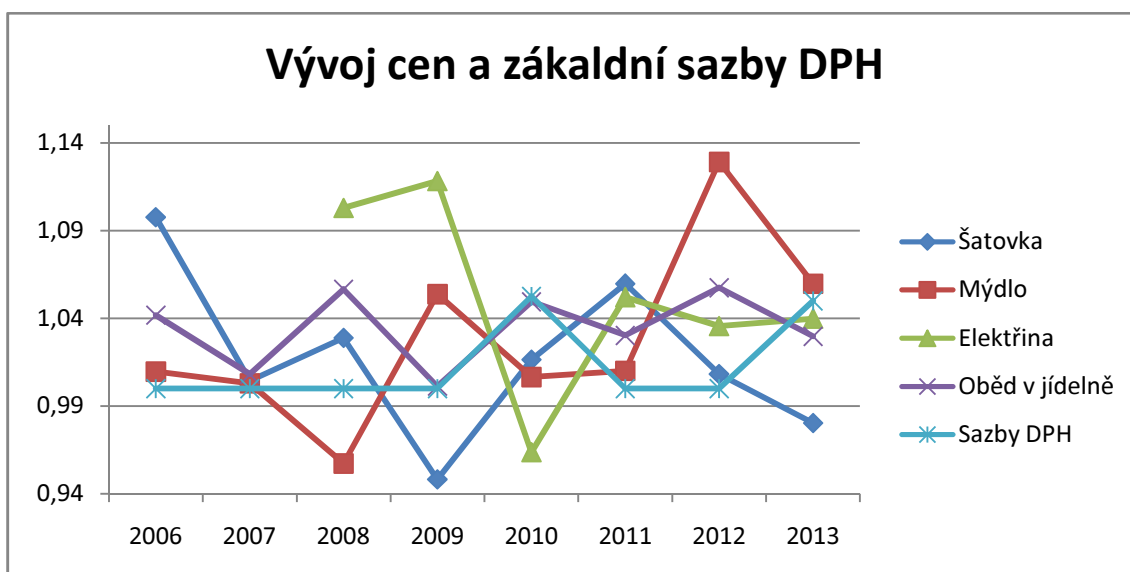
Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

I zde jsem si nejprve vypočítala cenové indexy jednotlivého zboží za příslušné roky. Podle vzorců uvedených výše jsem zjistila průměrné cenové indexy a také průměrné absolutní přírůstky. U dámské šatovky probíhal vývoj ceny bez větších výkyvů. Průměrně docházelo každoročně k nárůstu ceny o více jak 1,7 %. Toaletní mýdlo každoročně podražovala průměrně o 2,76 % a u elektrické energie cena stoupla každým rokem v průměru o jak 5 % své ceny. Oběd v závodní jídelně se každým rokem zvyšoval, průměrně asi o 3,5 % oproti předchozímu roku. Nejvyššího každoročního průměrného absolutního přírůstku dosahuje dámská šatovka, naopak s nejnižším průměrným absolutním zvýšením ceny se každým rokem setkáme u elektrické energie. Zde se však jedná o absolutní přírůstek ceny, proto je ovlivněn výší ceny, ze které se vychází, jak bylo uvedeno v krátkém příkladu výše.

V roce 2010, kdy došlo ke zvýšení sazby daně o jeden procentní bod, se cenový index výrazně neodchyloval od průměru. Větším zdražením prošly v tomto roce pouze obědy v závodní jídelně, jednalo se zhruba o nárůst 1,5 % od průměru pro tuto službu. Elektrická energie dokonce v tomto období zlevnila, v porovnání s předchozím rokem. Další zvýšení daně přišlo až s rokem 2013 opět pouze o jeden procentní bod. Výraznějším zdražením bylo zaznamenáno pouze u toaletního mýdla, kdy cena vzrostla o 4 % více, než byl stanoven průměrný roční přírůstek ceny. Naopak u dámské šatovky cena i přes nárůst sazby daně poklesla.

Grafické zpracování vývoje meziročního přírůstku cen v procentech jednotlivého zboží a služeb i nárůst základní sazby DPH jsou uvedeny níže na obrázku číslo 11.

Obrázek 11 Vývoj cen a základní sazby DPH v procentech meziročního nárůstu

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014, Electricity prices components for domestic consumers, 2014

5.4 Vliv plátcovství daně na konečnou výši ceny zboží

Na konečnou prodejní cenu určitého zboží nebo služby má vliv nejen samotná změna sazby, ale také to, zdali firmy, kterými zboží prošlo, byly plátcí nebo neplátcí daně z přidané hodnoty. Proto jsem si připravila vzorový příklad, ve kterém se pokusím odhalit vliv na konečné ceny toho, zda jsou firmy a obchodníci plátcí či neplátcí DPH. Avšak pro rozsáhlost příkladu jsou výpočetní tabulky s komentáři uvedeny v páté příloze této bakalářské práce.

Tabulka 16 Souhrn změn konečných cen v různých výrobních řetězcích

Firmy ve výrobním řetězci	Konečná cena při sazbě DPH 20 %	Konečná cena při sazbě DPH 21 %	Rozdíl konečných cen
PPP (tabulka č. 1)	36 000	36 300	300
PNP (tabulka č. 2)	38 400	38 841	441
PPN (tabulka č. 3)	34 000	34 200	200
NPN (tabulka č. 4)	34 000	34 200	200
PNN (tabulka č. 5)	32 000	32 100	100
NNP (tabulka č. 6)	36 000	36 300	300

Poznámka: P = plátce, N = neplátce

Pro srovnání všech variant jsem výše vytvořila tabulku, ve které jsou uvedeny konečné ceny při zdanění sazbou 20 i 21 %. Poslední sloupec představuje peněžní částku, o kterou

se v příslušné variantě výrobního řetězce navýšila konečná cena při zvýšení zdanění o jeden procentní bod.

V tabulce číslo 16 můžeme vidět, že pokud je výrobní proces ukončen firmou, která je neplátcem daně, cena je zpravidla nižší, než je-li závěrečnou firmou plátce. Neuvažujeme situaci, ve které vystupují pouze neplátcí daně, zde se změna sazby DPH vůbec neprojeví. Pak nejvýhodnější variantou pro konečného spotřebitele je výrobní proces, který má na začátku jednoho plátce daně a následují ho dva daňoví neplátcí. Zde je konečná cena 32 100 Kč a zvýšení sazby DPH o jedno procento navýšilo cenu při této variantě o 100 Kč. Naopak nejméně finančně výhodný je proces, ve kterém je plátce, dále neplátce a následně plátce, zde se konečná cena pro spotřebitele vyšplhala na hodnotu 38 841 Kč a nárůst sazby daně se projevil zvýšením konečné ceny o 441 Kč. Rozdíl při navýšení o 1 % je mezi těmito dvěma hraničními hodnotami 341 Kč. V zájmu naplnění pokladny, by bylo pro stát nejvýhodnější, aby závěreční prodejci byli plátcí daně, protože v těchto situacích by byla daňová povinnost nejvyšší.

Z poměrně velkého rozdílu mezi jednotlivými variantami vyplývá, že změna sazby DPH má různě velký dopad na konečnou cenu zboží a to i kvůli výrobnímu procesu, kterým zboží prošlo.

6 NÁVRHY NA MINIMALIZACI DOPADU DPH NA CENY ZBOŽÍ A SLUŽEB S OHLEDEM NA INKASO STÁTU

Za vhodné řešení situace kolem sazeb daně z přidané hodnoty považují dva postupy. První vychází z podobné situace, jak je uzákoněna nyní, kdy máme dvě sazby daně, které jsou od sebe vzdáleny pouze několik málo procentních bodů. V tomto případě považují za lepší řešení obě tyto sazby sjednotit na přibližně průměrné výši. Podle zjištění, ve výše uvedené analýze, by věci, které jsou zatíženy sníženou sazbou, rapidně nezdražily. Dále se domnívám, že by mírně zlevnilo ostatní zboží a služby, které jsou nyní zatíženy základní sazbou daně. Toto zboží a služby by svým zlevněním podpořily domácí poptávku, což by následně mohlo vést k dalšímu zvýšení výběru na dani z přidané hodnoty. Velkou výhodou, kterou sebou nese sjednocení obou sazeb, je zjednodušení celého systému výběru daně z přidané hodnoty a také zvýšení průhlednosti při výběru a s tím spojené snížení případných daňových úniků. Zjednodušením daňového systému by došlo i k částečnému snížení administrativních nákladů jak pro stát, tak i pro daňové plátce. Náklady soukromého sektoru činí podle výzkumné studie ministerstva financí²³ až 6,9 % k zaplacené dani.

I u běžných lidí není jednotná sazba daně striktně zavrhována. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že je považuje za vhodnější hned 38 % dotazovaných. Tito respondenti shledávali efektivní sazbu daně ve výši 10 %, avšak, vzhledem k naplnění státní kasy, i z důvodu dodržování evropské legislativy, je sazba nevhodná. Další navrhované možnosti byly na 12 a 15%. Poslední jmenovaná sazba by z navrhovaných byla nejpříjemnější. Protože však stávající sazby jsou snížena 15 % a základní sazba 21 %, došlo by pouze ke snížení základní sazby, a tímto by se snížilo státní inkaso, které by alespoň částečně nic nekompenzovalo. Jednotnou daň má v Evropě například Dánsko, sazba je ve výši 25 %, domnívám se, že takto vysoká sazba by nebyla příliš vhodná, sice státní kasa by inkasovala více, ale došlo by pravděpodobně k velkému zdražení. Proto podle mého názoru, vzhledem k růstu cen a státnímu inkasu, považují za optimální jednotnou sazbu daně ve výši 19 %.

V roce 2013 byla uzákoněna snížená sazba daně ve výši 15 %, při mnou navrhovaném sjednocení sazeb na 19 % by došlo k navýšení o 4 %. K takovému nárůstu ve snížené sazbě již v historii dvakrát došlo. Ze zkoumání změny cen by pravděpodobně přišlo navýšení,

---

²³ Analýza nákladů soukromého sektoru vyvolaných daňovým systémem, 2008

avšak výraznější by bylo především jen u služeb. U ostatního zkoumaného zboží nebyl velký vliv daně na ceny odhalen. Proto se domnívám, že by ceny narostly jen mírně. Nelze také předpokládat, že obchodníci by zvýšili ceny o celý přírůstek sazby DPH, protože se především velké obchodní řetězce, snaží kvůli konkurenčnímu boji držet ceny co nejnižší, a pravděpodobně by částečně snížili své marže. Toto případné zvýšení nákladů by jim bylo částečně kompenzováno ušetřenými administrativními náklady, které jsou spojené s diferencovanou sazbou daně. Pokud budeme orientačně vycházet z návrhu bývalého ministra financí Miroslava Kalouska, který tvrdí²⁴, že dopad do státního rozpočtu při změně snížené sazby DPH o jeden bod je zhruba 6 až 6,5 miliard korun. A jeden bod v základní sazbě zhruba 10 miliard korun. Pak by stát při zvýšení inkasoval zhruba o 25 miliard více.

Základní sazba daně, která je nyní uzákoněna ve výši 21 %, by se snížila o dva procentní body. Protože v analyzovaném období nedošlo ke snížení základní sazby DPH, lze jen odhadovat, jaký by to mělo dopad. Podle mého názoru by přišel, mírný pokles cen zboží zatížených touto sazbou. Jedná se většinou o zboží, které není považováno za věci základní potřeby, proto pokud by bylo toto zboží zatíženo velkou sazbou, došlo by k poklesu poptávky po něm. Snížením daňového zatížení se domácí poptávka po tomto druhu zboží podpoří a tím se potažmo, podpoří i vývoj celé ekonomiky. Je pravděpodobné, že toto 2 % snížení základní sazby nepřinese tolik peněžních prostředků do státní pokladny. Podle výše uvedeného odhadu Miroslava Kalouska, by státní kasa přišla zhruba o 20 miliard korun. Částečně však tato ztráta bude kompenzována ušetřením administrativních nákladů státu, zvýšením snížené sazby a nárůstem jejího inkasa a také již uváděnou podporou hospodářství naší země. Stát by touto sazbou získal navíc zhruba 5 miliard korun. Těmito prostředky by mohl podpořit rodiny s dětmi a sociálně slabší skupiny obyvatelstva, které zvýšení snížené sazby DPH zatížilo. V roce 2012, kdy se podobná výše daně zvažovala, i když výchozí situace byla mírně odlišná (sazby 14 a 20 %), Petr Nečas uvedl²⁵, že by jednotná sazba ve výši 19 nebo 20 % přinesla státu dokonce 18 až 20 miliard korun.

Druhý vhodný způsob řešení daně z přidané hodnoty by podle mého názoru, zahrnoval diferencované sazby DPH. Jednalo by se o dvě sazby daně, jak je známe ze zákona nyní, avšak rozdíl mezi oběma sazbami by byl mnohem větší. Z dotazníkového šetření vyplynu-

---

²⁷ Nečas ustupuje rebelům. Kompromis k daňovému balíčku vlády zachovává 20% sazbu DPH, 2012

²⁵ Zvýšíme DPH, zdaníme bohaté, zmrazíme důchody, řekl Nečas, 2012

lo, že lidé, chtějí základní sazbu DPH nejčastěji ve výši 15 % a sníženou ve výši 10%, jelikož by u této možnosti došlo k poklesu obou sazeb, stát by jistě trafil na dani z přidané hodnoty velké částky, a to si z důvodu velkého procentního podílu DPH na státních příjmech nemůže dovolit.

Podle mého mínění, bych sníženou sazbu daně stanovila co nejnižší, jak i doporučuje Komise Evropského společenství. Protože Evropská unie stanovuje minimální sazbu DPH 5 %, tak bych tuto hodnotu použila u snížené sazby daně. Pětiprocentní sazbou daně bych zdanila potraviny, léky a zdravotnický materiál, pomůcky pro osoby se zdravotním znevýhodněním. V současném seznamu zboží podléhajícím snížené sazbě daně jsou i knihy a jim podobné, ty bych však z tohoto seznamu vyjmula a zdanila je základní sazbou daně. Víím, že knihy jsou v tomto seznamu zahrnuty především kvůli rozvoji vzdělávání obyvatelstva a jeho podpoře. Avšak v dnešní moderní době existují i jiné možnosti jak se vzdělávat (elektronické knihy, internet) a knihy jsou tedy oproti těmto dalším možnostem nepravděpodobně zvýhodňovány. Také řezané květiny a dekorativní listoví bych zatížila sazbou základní a to především z důvodu, že toto zboží není pro život nezbytné. Podobná situace je i u služeb, například ubytovací služby jsou nyní zdaňovány sazbou sníženou, ale služby stravovací sazbou základní. Podle mého názoru se jedná o velmi podobné služby, a proto bych je zdanila stejnou sazbou daně. Sníženou sazbou daně jsou nyní zdaňovány i filmová představení nebo návštěva fitcentra, tyto služby bych se sníženého zdanění vyjmula. Ve snížené sazbě daně u služeb bych jistě ponechala zdravotní a sociální péči a jim podobné.

Další zboží a služby by byly zatíženy základní sazbou daně, kterou bych stanovila na hodnotu 23 %. Zboží a služby zatížené touto sazbou by pravděpodobně mírně podražily, avšak podle výpočtů vyplývajících z analýzy by nárůst ceny nebyl příliš obrovský. Rasantnější podražení by nastalo u zboží a služeb, které byly dříve zdaňovány sazbou sníženou, ale to by se týkalo menšího množství zboží a služeb v porovnání s celkovým objemem. Tento nárůst by byl částečně obyvatelstvu kompenzován v 10% snížení DPH u zboží a služeb, které jsem uvedla výše. Stát by si touto vyšší sazbou mohl kompenzovat ztráty z výběru na snížené sazbě daně. Tento návrh by byl více příznivý pro sociálně slabší obyvatele tím, že by potraviny a věci základní potřeby nebyly zatíženy tak velkou daní a pravděpodobně by zlevnily. Inkaso do státní kasy nelze jednoznačně odvodit, protože by se výrazně změnila obě přílohy zákona o DPH vymezující zboží a služby odléhající snížené sazbě DPH.

ZÁVĚR

Daň z přidané hodnoty je součástí našeho každodenního života. Setkáváme se s ní denně téměř při každém nákupu. Stále častěji se také o dani z přidané hodnoty a její sazbě dozvídáme s médii. V posledních letech je tato problematika velmi diskutovaná. Každá vláda řeší výši sazeb DPH a chce je upravovat podle svého mínění. To však vede k neustálým změnám jak v sazbách, tak i v seznamech zboží a služeb spadajících pod sníženou sazbu daně. Časté změny však negativně působí na ekonomické prostředí v naší zemi. Navíc následné úpravy zákonů, ceníků, účetních softwarů a dalších finančně i časově zatěžuje nejen stát, ale také daňové subjekty.

Na začátku mé bakalářské práce jsem se zabývala charakteristikou daně z přidané hodnoty. Prostor jsem věnovala i nárokům, které jsou kladeny na kvalitní daňový systém. Vyšlo najevo, že požadavky jsou často ve vzájemném protikladu a „dobrá“ daň musí hledat jejich optimální poměr. Dále jsem popsala vývoj daně z přidané hodnoty v České republice. Zjistila jsem, že DPH za svou více jak dvacetiletou existenci prošla již mnoho úpravami. Největší změny proběhly při přípravách a následném vstupu naší republiky do Evropské unie. Uvedla jsem také snahy posledních několika let sjednotit diferencovanou DPH.

Také jsem se zabývala daňovou legislativou Evropské unie, kterou se musí Česká republika po vstupu řídit. Část práce jsem věnovala uplatňování sazeb DPH v některých členských státech EU. Z toho vyplynulo, že sazby jsou napříč Evropskou unií velmi rozdílné a nelze tak hovořit o zcela jednotné daňové legislativě. Na závěr teoretické části jsem shrnula názory několika zasvěcených osob na výši sazby daně z přidané hodnoty a také jak daň z přidané hodnoty a její výši vnímají běžní obyvatelé.

V druhé části této práce jsem se nejprve zaměřila na změny příjmu do státní pokladny z DPH v průběhu let 2005 až 2013. Snažila jsem se nalézt souvislosti se změnou sazby a následnou změnou v inkasovaném množství peněžních prostředků a odvodit z toho, jaký vliv má změna sazeb na státní příjmy. Následně jsem již přešla na samotnou analýzu změny ceny vybraných druhů zboží a služeb. U vybraného zboží jsem porovnávala cenu před změnou sazeb a po ní a snažila se odvodit z předchozího vývoje, zda byla případná změna zapříčiněna odlišnou výší sazby DPH anebo se na nárůstu ceny podílely jiné faktory. Konečnou cenu pro spotřebitele totiž ovlivňuje obrovské množství faktorů a některé působí i skrytě. Ceny byly často ovlivněny vývojem cen na globálním trhu, množstvím, které bylo v určitém roce vyprodukováno nebo také změnou spotřeby na trhu domácím. Z analýzy

však vyplynulo, že právě tyto další faktory ovlivňují konečnou cenu mnohem výrazněji než právě samotná změna sazby DPH. I když ve sledovaném období neproběhly změny sazeb až příliš výrazně, největší nárůst zaznamenala snížená sazba daně v roce 2008 a 2012, jednalo se o zvýšení o 4 %. Dále jsem analyzovala změnu cenových indexů a jejich odchylek v jednotlivých letech. I z této analýzy vyplynulo, že se ceny zboží a služeb většinou při změně sazby DPH příliš neodchylovaly od průměrného každoročního nárůstu konečných spotřebitelských cen. Na závěr této kapitoly jsem se zabývala problematikou procesu, kterým prochází zboží před koupí spotřebitelem. Zjistila jsem, že na konečnou cenu má vliv i to, zda jsou ve výrobním či obchodním řetězci sami plátcí nebo je poměr mezi plátcí a neplátcí daně jiný.

V závěru práce jsem se snažila podle zjištěných skutečností navrhnout doporučení pro daň z přidané hodnoty. Uvedla jsem dva postupy, které by podle mého názoru byly vhodné. V prvním případě se jednalo o sjednocení obou sazeb na 19 %, tuto možnost považuji za efektivní a při stávající výchozí situaci sazeb DPH také výhodnější. V případě druhém jsem navrhovala zachování sazeb obou, avšak s výraznou změnou v rozdílu mezi oběma sazbami. Tato varianta by zahrnovala větší sociální podporu nízkopříjmového obyvatelstva.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ABRAHAMOVÁ, Miluše, Iveta BOŠKOVÁ a Petr NOVOTNÝ. Přehled ekonomiky a trhů významných komodit ŽV - mléka a hovězího masa a komodity RV - obilovin: [sborník ze semináře: zaměřený na lepší orientaci v dalším podnikání zemědělců, pro zlepšení nebo upevnění jejich postavení na trhu a k lepší připravenosti na budoucí podobu SZP]. Ústav zemědělské ekonomiky a informací [online]. Vyd. 1. 2010 [cit. 2014-01-20]. ISBN: 978-80-87262-08-5. Dostupné z: http://www.zscr.cz/download/1604342_1_sbornik_-_ekonomika1.pdf
- [2] Analýza nákladů soukromého sektoru vyvolaných daňovým systémem. Ministerstvo financí České republiky [online]. 2008 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2009/2009-08-10-tiskova-zprava-5431-5431>
- [3] Bavlna č. 2 - aktuální a historické ceny bavlny č. 2, graf vývoje ceny bavlny č. 2 - od 29.9.2003 - měna USD. Kurzy.cz [online]. © 2000 - 2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://www.kurzy.cz/komodity/nr_index.asp?A=5&idk=98&od=29.9.2003&curr=USD&default_curr=USd&unit=&lg=1
- [4] BONĚK, Václav. Lexikon - daňové pojmy. Vyd. 1. Ostrava: Sagit, 2001, 626 s. ISBN 8072082655.
- [5] ČESKO. Ministerstvo vnitra ČR: Sbírka zákonů a Sbírka mezinárodních smluv [online]. 1992 až 2013 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>
- [6] Electricity prices components for domestic consumers, from 2007 onwards - annual data. European Commission: Eurostat [online]. 29.4.2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
- [7] Elektřina - aktuální a historické ceny elektřiny, graf vývoje ceny elektřiny - od 29.9.2003 - měna EUR. Kurzy.cz [online]. © 2000 - 2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://www.kurzy.cz/komodity/nr_index.asp?A=5&idk=142&od=29.9.2003&curr=EUR&default_curr=EUR&unit=&lg=1
- [8] EUROPEAN COMMISSION. VAT Rates Applied in the Member States of the European Union [online]. 2014 [cit. 2014-01-25]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf

- [9] EUROPEAN UNION. Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax. In: Official Journal of the European Union. 2006. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:347:0001:0118:EN:PDF>
- [10] EVROPSKÁ UNIE. Přehledy právních předpisů EU: Společný systém daně z přidané hodnoty (DPH) (směrnice o DPH) [online]. 2011 [cit. 2014-04-29]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/taxation/l31057_cs.htm
- [11] HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAAYTOVÁ. Veřejné finance. Vyd. 3. Praha: ASPI, 2007, 364 s. ISBN 978-80-7357-301-0.
- [12] HAMERNÍKOVÁ, Bojka a kol. Veřejné finance. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.
- [13] HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Květa KUBÁTOVÁ. Veřejné finance: učebnice. Praha: Eurolex Bohemia, 1999, 402 s. ISBN 80-902752-1-4.
- [14] HAVEL, Tomáš a Václav BENDA. Daň z přidané hodnoty ...: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni ... Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 145 s. ISBN 978-80-7357-524-3.
- [15] HOVORKA, Jiří. Nižší sazba DPH je fetiš, zaved' me jedinou, říká Rusnok. Aktuálně.cz [online]. 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/finance/penize/dane/clanek.phtml?id=764658>
- [16] INDROVÁ, Iveta. Právní úprava sazby DPH a její vývoj [online]. Brno, 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/257829/pravf_m/Pravni_uprava_sazby_DPH_a_jeji_vyvoj.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita.
- [17] JANDOUREK, Filip. Komárek: Nulovou základní sazbu DPH si ti naši pitomci neumí ani představit. Parlamentní listy.cz [online]. 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/Komarek-Nulovou-zakladni-sazbu-DPH-si-ti-nasi-pitomci-neumi-ani-predstavit-252907>
- [18] Kakao - aktuální a historické ceny kakaa, graf vývoje ceny kakaa - od 29.9.2003 - měna USD. Kurzy.cz [online]. © 2000 - 2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://www.kurzy.cz/komodity/nr_index.asp?A=5&idk=1&od=29.9.2003&curr=USD&default_curr=USD&unit=&lg=1
- [19] KAŠPÁREK, Michal. Nešťastní pravicoví voliči, Zemanem se střelíte do kolena. Finmag: Peníze v souvislostech [online]. 2013 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z:

<http://www.finmag.cz/cs/finmag/kaleidoskop/nestastni-pravicovi-volici-zemanem-se-strelite-do-kolena/>

- [20] Káva C - Arabica - aktuální a historické ceny kávy C - Arabica, graf vývoje ceny kávy C - Arabica - od 29.9.2003 - měna USD. Kurzy.cz [online]. © 2000 - 2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://www.kurzy.cz/komodity/nr_index.asp?A=5&idk=94&od=29.9.2003&curr=USD&default_curr=USd&unit=&lg=1
- [21] KLÍMEK, Petr. Aplikovaná statistika: studijní pomůcka pro distanční studium. Vyd. 1. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005, 168 s. ISBN 80-731-8304-8.
- [22] KLVAČOVÁ, Eva. Fenomén dobývání renty a jeho vliv na české veřejné finance. Vyd. 1. Praha: Professional Publishing, 2008, 270 s. ISBN 978-80-86946-75-7.
- [23] KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ. Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o jiných než základních sazbách DPH [online]. 2007 [cit. 2014-04-29]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0380:FIN:CS:PDF>
- [24] KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2003, 263 s. ISBN 8086395847.
- [25] KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie a politika. 5., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 275 s. ISBN 978-80-7357-574-8.
- [26] KUBÁTOVÁ, Květa. Daňová teorie: úvod do problematiky. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2005, 111 s. ISBN 8073570920.
- [27] LEDVINKOVÁ, Jana. DPH a daňové doklady v praxi: daňové doklady v daňových a účetních souvislostech, základní charakteristika daňových dokladů a účetních dokladů, daňové doklady a uvedení do správného zdaňovacího období v daňovém přiznání, zásady přeúčtování služeb a vyjmenovaného zboží, praktické příklady a vzory. Praha: VOX, 2006, 144 s. ISBN 80-86324-58-3.
- [28] MAREK DEMČÁK. Vyplnto.cz [online]. 2008 - 2014 [cit. 2014-04-29]. Dostupné z: <http://www.vyplnto.cz>
- [29] MARKOVÁ, Hana. Daňové zákony 2006: úplná znění platná k 1.1.2006. 14. vyd. Praha: Grada, 2006, 172 s. ISBN 978-80-247-3206-0.
- [30] MARKOVÁ, Hana. Daňové zákony 2014: úplná znění platná k 1.1.2014. 23. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. 272 s. ISBN 978-80-247-5171-9.

- [31] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Státní závěrečný účet za rok 2005. [online]. 2006 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpoctu/2005/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2005-1979>
- [32] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Státní závěrečný účet za rok 2006. [online]. 2007 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpoctu/2006/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2006-1986>
- [33] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Státní závěrečný účet za rok 2007. [online]. 2009 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpoctu/2007/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2007-2015>
- [34] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Státní závěrečný účet za rok 2008. [online]. 2009 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpoctu/2008/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2008-2030>
- [35] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Státní závěrečný účet za rok 2009. [online]. 2010 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpoctu/2009/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2009-2046>
- [36] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Státní závěrečný účet za rok 2010. [online]. 2011 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpoctu/2010/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2010-2059>
- [37] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Státní závěrečný účet za rok 2011. [online]. 2012 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/monitoring/plneni-statniho-rozpoctu/2011/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2011-2068>
- [38] MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Výsledek hospodaření státního rozpočtu nejlepší od roku 2008 [online]. 2014 [cit. 2014-04-29]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2014/vysledek-hosp-statniho-rozpoctu-od-r2008-16289>

- [39] Míra inflace, vývoj spotřebitelských cen vybraných výrobků v České republice. Český statistický úřad [online]. 30. 4. 2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://www.czso.cz/cz/cr_1989_ts/0304.pdf
- [40] MORAVEC, Václav. Otázky Václava Moravce 2. část [video]. Česká televize [online]. 2009 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.academicearth.org/courses/introduction-to-computer-science-and-programming>
- [41] MORAVEC, Václav. Otázky Václava Moravce 2. část [video]. Česká televize [online]. 2013 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce-2-cast/213411030510310/video/>
- [42] Nečas ustupuje rebelům. Kompromis k daňovému balíčku vlády zachovává 20% sazbu DPH. Patria online [online]. © 2012 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <http://www.patria.cz/zpravodajstvi/2172513/necas-ustupuje-rebelum-kompromis-k-danovemu-balicku-vlady-zachovava-20-sazbu-dph.html>
- [43] PELC, Vladimír. Malá daňová encyklopedie. Praha: Linde, 1996, 247 s. ISBN 8085647958.
- [44] Roční zprávy o provozu: Roční zprávy o provozu ES ČR pro rok 2011. Energetický regulační úřad [online]. © 2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <http://www.eru.cz/cs/elektrina/statistika-a-sledovani-kvality/rocní-zpravy-o-provozu>
- [45] SITTA, Jaroslav. Je modrá šance šancí pro Českou republiku?. Aktuálně.cz [online]. 2004 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/finance/penize-a-investice/clanek.phtml?id=137442>
- [46] Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb. Český statistický úřad: Veřejná databáze [online]. 30.4.2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=08-07&&kapitola_id=30
- [47] STRECKOVÁ, Yvonne a Ivan MALÝ. Veřejná ekonomie pro školu i praxi. Vyd. 1. Praha: Computer Press, 1998, xii, 214 s. ISBN 80-7226-112-6.
- [48] SVÁTKOVÁ, Slavomíra. Bakalářské minimum z daní. Praha: Trizonia, 1994, 293 s. ISBN 978808557324.
- [49] ŠIROKÝ, Jan. Daňové teorie: s praktickou aplikací. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003, xv, 249 s. ISBN 8071794139.

- [50] TAIT, Alan A. Value-added tax: international practice and problems [online]. Washington, D.C.: International Monetary Fund, 1988, xii, 450 p. [cit. 2014-01-21]. ISBN 15-577-5012-2. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=k7JrzUWYtEwC&pg=PA214&hl=cs&source=gbs_toc_r&cad=4#v=onepage&q&f=false
- [51] VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ. Daňový systém ČR. Praha: 1. VOX, 2010, 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.
- [52] VEJVODOVÁ, Alžběta. Keynesiánc na Hradě. Má se úsporný Nečas začít trást?. Česká televize [online]. 2013 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/218008-keynesianec-na-hrade-ma-se-usporny-necas-zacit-trast/>
- [53] Vepřové a hovězí maso zdraží až o osm korun. Novinky.cz [online]. 2006 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/90232-veprove-a-hovezi-maso-zdrazi-az-o-osm-korun.html>
- [54] Vývoj ceny benzínu, nafty, aktuální cena a podrobný graf: Graf ceny benzínu Natural 95 a Nafty od 16.1.2005 do 16.4.2014. Kurzy.cz [online]. © 2000 - 2014 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/komodity/index.asp?A=6&od=16.1.2005&do=16.4.2014&compare=Zobraz>
- [55] Vývoj sazeb DPH v ČR. Daňový portál pro všechny: Daňový portál – daňové poradenství pro daň z převodu a prodeje nemovitostí a příjmu zdarma [online]. 2011 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.berne.cz/danova-teorie/vyvoj-sazeb-dph-v-cr/>
- [56] Zákon č. 235/2004 Sb. Finanční správa [online]. 2014 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.financnisprava.cz/cs/dane-a-pojistne/dane/dan-z-pridane-hodnoty/legislativa/zakony>
- [57] ZHOUF, Jaroslav. Dostal žák správnou známku? aneb Pojednání o průměrech. Společnost učitelů matematiky JČMF [online]. 2006, s. 11 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&ved=0CFQQFjAG&url=http%3A%2F%2Fclass.pedf.cuni.cz%2FNewSUMA%2FDownload%2FVolne%2FSUMA_70.doc&ei=cUBkUc33LoKo4gTHtIFw&usg=AFQjCNGXAAokgzTSAyq29JBHTwMDECn3fw&sig2=WzOkKAopP0OJM9RPyh0IAw&bvm=bv.44990110,d.bGE

- [58] Změna sazby DPH u kávy, čaje, čokolády a dalších potravin. Sagit [online]. 2006 [cit. 2014-01-21]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/prehrlub.asp?cd=407&typ=c>
- [59] Zvýšíme DPH, zdaníme bohaté, zmrazíme důchody, řekl Nečas. Lidovky.cz [online]. 2012 [cit. 2014-04-30]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/zvyseni-dani-necas-0n6-/statni-pokladna.aspx?c=A120227_123845_statni-pokladna_nev#utm_source=clanek.lidovky&utm_medium=text&utm_campaign=a-souvisejici.clanky.clicks

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
DPFO	Daň z příjmu fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPPO	Daň z příjmu právnických osob
EU	Evropská unie
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
NERV	Národní ekonomická rada vlády
ODS	Občanská demokratická strana
SZ	Sociální zabezpečení
VAT	Value added tax
ZDPH	Zákon o dani z přidané hodnoty

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Druhy sazeb daně	15
Obrázek 2 Vztah efektivnosti a spravedlnosti	17
Obrázek 3 Historický vývoj sazeb DPH v ČR.....	23
Obrázek 4 Ekonomická činnost respondentů.....	31
Obrázek 5 Čistý měsíční příjem na 1 člena domácnosti.....	32
Obrázek 6 Výše navrhované efektivní základní sazby daně.....	33
Obrázek 7 Výše navrhované efektivní snížené sazby daně	34
Obrázek 8 Celkové příjmy státního rozpočtu v roce 2011	36
Obrázek 9 Objem peněz vybraných na DPH	38
Obrázek 10 Vývoj cen a snížené sazby DPH v procentech meziročního nárůstu	50
Obrázek 11 Vývoj cen a základní sazby DPH v procentech meziročního nárůstu.....	52

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Vývoj sazeb daně z přidané hodnoty v ČR.....	22
Tabulka 2 Sazby DPH ve vybraných členských státech EU	26
Tabulka 3 Výběr na DPH v průběhu let (v miliardách Kč)	37
Tabulka 4 Vývoj sazeb DPH v letech 2005 až 2013	39
Tabulka 5 Vývoj ceny hovězího masa.....	39
Tabulka 6 Vývoj ceny mléčné čokolády.....	40
Tabulka 7 Vývoj ceny kávy pražené zrnkové.....	41
Tabulka 8 Vývoj ceny jízdného v autobusové dopravě.....	42
Tabulka 9 Vývoj ceny vstupného do kina	43
Tabulka 10 Vývoj ceny dámské šatovky	44
Tabulka 11 Vývoj ceny toaletního mýdla.....	45
Tabulka 12 Vývoj ceny elektrické energie	46
Tabulka 13 Vývoj ceny obědu v závodní jídelně	47
Tabulka 14 Cenové indexy vybraných zboží a služeb.....	48
Tabulka 15 Cenové indexy vybraného zboží a služeb.....	51
Tabulka 16 Souhrn změn konečných cen v různých výrobních řetězcích.....	52

SEZNAM PŘÍLOH

- P I Vliv DPH na konečné ceny zboží a služeb
- P II Seznam zboží podléhajícího snížené sazbě daně
- P III Seznam služeb podléhajícího snížené sazbě daně
- P IV Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb
- P V Výpočtové tabulky s komentáři pro zjištění vlivu plátcovství na konečné ceny

PŘÍLOHA P I: VLIV DPH NA KONEČNÉ CENY ZBOŽÍ A SLUŽEB

Vliv DPH na konečné ceny zboží a služeb

povinná otázka

1. Vaše pohlaví?

- muž
- žena

povinná otázka

2. Do jaké věkové kategorie patříte?

- 20 let a méně
- 21 až 30 let
- 31 až 40 let
- 41 až 50 let
- 51 až 60 let
- 61 let a více

povinná otázka

3. Jaká je Vaše ekonomická činnost?

- student
- zaměstnaný
- nezaměstnaný
- důchodce
- jiné

povinná otázka

4. Jaká je výše čistého měsíčního příjmu Vaší domácnosti?

- do 20 tisíc Kč
- 21 až 30 tisíc Kč
- 31 až 40 tisíc Kč
- 41 až 50 tisíc Kč
- více jak 50 tisíc Kč

povinná otázka

5. Jaký je počet osob žijící ve Vaší domácnosti?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6 a více

povinná otázka

6. Vnímáte současné sazby DPH za příliš vysoké?

- ano
- ne

povinná otázka

7. Pociťujete, že změny sazeb DPH silně ovlivňují konečné ceny zboží a služeb?

- ano
- ne

povinná otázka

8. Vnímáte změny cen okamžitě nebo až s časovým odstupem?

- okamžitě
- s časovým odstupem

povinná otázka

9. Je podle Vás snížená sazba DPH 15 %, kterou jsou zatíženy např. potraviny, léky, knihy, ubytovací služby, příliš vysoká?

- ano
- ne

nepovinná otázka

10. Jaké zboží nebo službu byste navíc zatížili pouze sníženou sazbou daně?

povinná otázka

11. Uvítali byste jednotnou sazbu DPH?

- ano
- ne

povinná otázka

12. V jaké výši by podle Vás měla být efektivní daňová sazba?

 (text)

povinná otázka

13. V jaké výši by podle Vás měla být efektivní základní daňová sazba?

(text)

povinná otázka

14. V jaké výši by podle Vás měla být efektivní snížená daňová sazba?

(text)

povinná otázka

15. Vnímáte politiku zvyšování DPH ve prospěch snižování daní z příjmu za správnou?

- ano
- ne

Zdroj: Marek Demčák, Vyplňto.cz

PŘÍLOHA P II: SEZNAM ZBOŽÍ PODLÉHAJÍCÍHO SNÍŽENÉ SAZBĚ DANĚ

Příloha č. 3 k zákonu č. 235/2004 Sb.

Číselný kód	Název zboží
Harmonizovaného systému popisu číselného označování zboží	
01-05, 07-23, 25	Potraviny včetně nápojů (vyjma alkoholických, vymezených zvláštním předpisem [70] a krmiva pro zvířata; živá zvířata, semena, rostliny a přísady, obvykle určené k přípravě potravin; výrobky obvykle používané jako doplněk nebo náhražka potravin; voda. Mimo zboží zařazeného do číselných kódů 2203-2208
06	Živé dřeviny a jiné rostliny; cibule, kořeny a podobné; řezané květiny a dekorativní listoví.
07 - 12	Rostliny a semena
28-30, 40, 48, 56, 61, 62	Radiofarmaka, sorbit pro diabetiky, aspartam, sacharin a jeho soli, antibiotika, farmaceutické výrobky - jen používané pro zdravotní služby, prevenci nemocí a léčbu pro humánní lékařské účely.
49	Knihy, brožury, letáky, prospekty, noviny a časopisy, kde reklama nepřesahuje 50 % plochy, obrázková alba, obrázkové knihy, předlohy pro kreslení a omalovánky pro děti, hudebniny tištěné či rukopisné, kartografické výrobky všech druhů včetně atlasů, nástěnných map, topografických plánů a globusů, kromě tiskovin plně nebo podstatně určených k reklamě.
01 - 96	Zdravotnické prostředky podle

právního předpisu upravujícího zdravotnické prostředky, které jsou obvykle určeny pro výlučnou osobní potřebu zdravotně postižených k léčení zdravotního postižení nebo ke zmírnění jeho důsledků, pokud se jedná o zdravotnické prostředky, které lze zařadit do skupin uvedených v oddíle A přílohy č. 3 zákona o veřejném zdravotním pojištění nebo které jsou uvedeny v příloze č. 4 zákona o veřejném zdravotním pojištění, s výjimkou zdravotnických prostředků, které jsou zahrnuty v těchto druhích (typech) zdravotnických prostředků oddílů B a C přílohy č. 3:

- všechny druhy (typy) zdravotnických prostředků uvedené v oddílu B
- tampóny vinuté, vata buničitá
- prostředky stomické - deodorační
- paruka.

01 - 96

Zdravotnické prostředky podle právního předpisu upravujícího zdravotnické prostředky, které jsou obvykle určeny pro výlučnou osobní potřebu zdravotně postižených k léčení zdravotního postižení nebo ke zmírnění jeho důsledků, pokud se jedná o zdravotnické prostředky zhotovené podle předpisu kvalifikovaného zdravotnického pracovníka, kterým tento pracovník vydává individuální návrh charakteristik zdravotnického prostředku určeného k použití pouze pro jednoho konkrétního pacienta.

90

Ortopedické pomůcky a přístroje, včetně berlí, chirurgických pásů a kýlních pásů; dlahy a jiné prostředky k léčbě zlomenin; umělé části těla; pomůcky pro nedoslýchavé a jiné prostředky nošené v ruce nebo na těle anebo implantované v organismu ke kompenzování následků nějaké vady nebo neschopnosti, a to pouze zdravotnické prostředky podle právního předpisu upravujícího zdravotnické prostředky,

pokud jsou obvykle určeny pro výlučnou osobní potřebu zdravotně postižených k léčení zdravotního postižení nebo ke zmírnění jeho důsledků.

- 48, 64, 66, 84, Zboží pro osobní používání nemocnými ke zmírnění následků
85, 87, 90, 91 nemocí, jež není zdravotnickým prostředkem podle zvláštních právních předpisů, a to:
- Braille papír
  - Osobní a kuchyňské váhy s hlasovým výstupem pro nevidomé a částečně vidící osoby
  - Psací stroje a stroje na zpracování textu (slovní procesory) upravené k používání nevidomými a částečně vidícími osobami nebo osobami s amputovanou nebo ochrnutou horní končetinou
  - Elektronické kalkulačky s hlasovým nebo hmatovým výstupem pro nevidomé a částečně vidící osoby a elektronické počítačové stroje s hlasovým nebo hmatovým výstupem pro nevidomé a částečně vidící osoby
  - Počítače speciálně upravené pro nevidomé a částečně vidící osoby s hlasovým nebo hmatovým výstupem nebo hardwarovým adaptérem pro zvětšování písma a obrazu, a jejich jednotky a přídatná zařízení s hlasovým nebo hmatovým výstupem nebo hardwarovým adaptérem pro zvětšování písma a obrazu
  - Braillská počítačová tiskárna pro nevidomé a částečně vidící osoby, klávesnice pro nevidomé a částečně vidící osoby a jiné výstupní a vstupní jednotky počítače pro zpracování hmatového písma
  - Jednotky počítačů a přídatná zařízení k počítačům umožňující jejich ovládání osobami se sníženou jemnou motorikou nebo amputovanými končetinami

- Telefony a videotelefony konstruované pro použití neslyšícími osobami
- Zvětšovače televizního obrazu pro nevidomé a částečně vidící osoby
- Speciální akustické nebo vizuální přístroje pro neslyšící, nevidomé a částečně vidící osoby
- Ruční ovládání nožních pedálů, ruční páky, včetně řadicí páky, pro tělesně postižené osoby
- Hodinky pro nevidomé a částečně vidící osoby s hmatovým nebo hlasovým výstupem s pouzdem jiným než z drahých kovů a vibrační a světelné hodinky pro neslyšící osoby
- Vibrační a světelné budíky pro neslyšící osoby a budíky s hlasovým nebo hmatovým výstupem pro nevidomé a částečně vidící osoby
- Části a součásti těchto výrobků, u kterých je čestným prohlášením doloženo, že zboží náleží k určitému výše uvedenému druhu zboží.

94

Dětské sedačky do automobilů.

4401

Palivové dřevo v polenech, špalcích, větvích, otepích nebo podobných tvarech; dřevěné štěpky nebo třísky, piliny a dřevěný odpad a zbytky, též aglomerované do polen, briket, pelet nebo podobných tvarů, určené jako palivo.

Číselným kódem Harmonizovaného systému se rozumí číselný kód popisu vybraných výrobků uvedený v celním sazebníku ve znění platném k 1. lednu 2007.

Snížené sazby daně podléhá zboží, které odpovídá současně číselnému kódu Harmonizovaného systému a výslovně uvedenému slovnímu popisu k tomuto kódu v textové části této přílohy.

Novinami se pro účely tohoto zákona rozumí deníky a zpravodajské periodické tiskoviny, vydávané nejméně dvakrát ročně pod stejným názvem a v úpravě pro ně typické bez pevného spojení jednotlivých listů.

Zdroj: Zákon č. 235/2004 Sb., 2014

PŘÍLOHA P III: SEZNAM SLUŽEB PODLÉHAJÍCÍHO SNÍŽENÉ SAZBĚ DANĚ

Příloha č. 2 k zákonu č. 235/2004 Sb.

CZ-CPA	Popis služby
	Opravy zdravotnických prostředků uvedených v příloze č. 3 k tomuto zákonu.
33.17.19	Opravy invalidních vozíků.
36.00.2	Úprava a rozvod vody prostřednictvím sítí.
37	Odvádění a čištění odpadních vod včetně ostatních služeb souvisejících s těmito činnostmi.
38.1	Sběr a přeprava komunálního odpadu.
38.2	Příprava k likvidaci a likvidace komunálního odpadu.
49	Pozemní hromadná pravidelná doprava cestujících a jejich zavazadel.
49.39.2	Osobní doprava lanovými a visutými drahami a lyžařskými vleky.
50	Vodní hromadná pravidelná doprava cestujících a jejich zavazadel.
51	Letecká hromadná pravidelná doprava cestujících a jejich zavazadel.
55	Ubytovací služby.
59.14	Poskytnutí oprávnění vstupu na filmová představení.
81.21.10	Služby čištění vnitřních prostor prováděné v domácnostech.
81.22.11	Služby mytí oken prováděné v domácnostech.
86	Zdravotní péče vymezená číselným kódem klasifikace produkce CZ-CPA 86, pokud není jako zdravotní služba osvobozena od daně podle § 58.
87	Sociální péče, pokud není osvobozena od daně podle § 59.
88.10,88.91	Domácí péče o děti, staré, nemocné a zdravotně postižené občany.
90	Služby spisovatelů, skladatelů, sochařů a jiných výkonných umělců,

pokud se nejedná o poskytnutí oprávnění k výkonu práva dílo užít
a mimo služby nezávislých novinářů, nezávislých modelů a modelek.

- 90, 91, 93 Poskytnutí oprávnění ke vstupu do muzeí a jiných kulturních zařízení
(na kulturní akce a památky, výstavy, do zoologických a botanických
zahrad, přírodních rezervací, národních parků, lunaparků a zábavních
parků, cirkusů, historických staveb a obdobných turistických zajímavostí).
- 93.11, 93.12 Poskytnutí oprávnění vstupu na sportovní události; použití krytých
i nekrytých sportovních zařízení ke sportovním činnostem.
- 93.13 Služby posiloven a fitcenter.
- 93.29.11 Služby související s provozem rekreačních parků a pláží.
- 93.29.21 Poskytnutí oprávnění vstupu na ohňostroje, světelná a zvuková představe-
ní.
- 96.03 Pohřební a související služby mimo pohřebních služeb pro zvířata.
- 96.04 Služby tureckých lázní, saun, parních lázní a solných jeskyní.

Zdroj: Zákon č. 235/2004 Sb., 2014

PŘÍLOHA P IV: SPOTŘEBITELSKÉ CENY VYBRANÝCH DRUHŮ ZBOŽÍ A SLUŽEB

Zboží a služby		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
rýže loupaná dlouhozrná	kg	21,59	23,01	24,82	38,1	35,15	32,33	34,49	34,23	35,02
pšeničná mouka hrubá	kg	7,14	7,25	11,21	12,03	9,09	10,38	11,44	13,23	13,18
chléb konzumní kmínový	kg	15,06	17	23,2	22,67	18,77	19,85	22,96	23,19	23,1
špagety	kg	26,09	27,36	30,29	30,43	27,96	29,32	29,55	31,92	34,13
maso hovězí - přední s kostí	kg	77,71	78,16	78,89	82,46	86,39	85,66	89,55	104,09	106,09
maso hovězí - zadní bez kosti	kg	160,42	167,41	169,66	176,17	177,88	175,27	187,21	205,25	208,48
maso vepřové - bůček	kg	65,09	63,49	61,91	66,31	66,15	64,89	70,82	83,17	86,42
maso vepřové - pečeně	kg	104,2	105,82	103,66	108,23	103,63	97,14	104,73	115,19	118,59
kuře kuchařské celé	kg	51,6	44,3	61,47	58,99	56,18	58,63	58,49	65,52	69,63
jemné párky	kg	89,46	91,97	92,93	98,74	97,33	96,05	105,6	120,91	129,94
šunkový salám	kg	114,23	115,26	113,99	120,94	117,27	114,97	120,29	123,7	130,55
šunka vepřová	kg	155,97	153,66	149,71	157,14	154,09	153,42	160,31	171,66	185,95
file mražené	kg	108,53	103,62	111,72	118,75	132,79	135,81	147,74	160,39	167,75
mléko polotučné pasteurované	l	14,45	14,4	17,84	17,28	15,32	16,17	18,45	18,32	20,49
sušené plnotučné mléko SUNAR	400g	81,76	91,88	107,93	120,39	127	123,79	128,71	138,8	157,12
Eidamská cihla	kg	112,35	109,77	152,95	121,55	114,91	122,63	124,97	130,57	164,34
vejce čerstvá	kus	2,3	2,37	3,11	2,6	2,72	2,14	2,58	3,33	2,95
máslo čerstvé	kg	108,8	103,57	146,5	104,79	111,99	134,38	143,61	142,75	164,34
rostlinný tuk na pečení	kg	52,13	50,12	59,49	65,94	62,77	68,2	80,4	73	77,68
olej slunečnicový	l	32,84	32,99	42,97	47,89	41,37	43,69	51,38	48,67	49,42
jablka konzumní	kg	20,57	23,27	29,14	24,83	21,68	27,76	26,29	30,94	31,62
pomeranče	kg	26,17	25,94	25,59	25,67	27,81	27,77	27,51	25,05	27,73
banány žluté	kg	34,2	28,61	29,22	26,9	26,73	26,27	26,12	31,82	32,74
okurky čerstvé salátové	kg	35,66	41,39	36,99	40,91	31,73	37,68	31,06	46,41	50,42
cibule suchá	kg	8,91	13,36	12,51	10,42	10	15,14	9,94	13,34	14,9
brambory konzumní	kg	6,8	15,6	9,73	9,29	9,15	15,58	9,18	10,67	17,67

cukr krystalový	kg	21,26	22,07	21,59	20,16	19,1	17,75	24,85	24,2	24,04
káva pražená zrnková (Standart)	100 g	6,46	7,61	8	9,26	10,93	10,7	16,52	16,79	15,33
čokoláda mléčná tabulková	100 g	19,75	17,78	19,42	20,58	21,91	22,17	23,58	22,22	21,32
sůl jedlá přírodní jodidovaná	kg	5,5	5,57	5,15	5,13	5,14	4,89	5,23	5,59	5,28
pivo výčepní světlé lahvové	0.5 l	8,41	8,32	8,74	9,13	9,1	10,05	9,78	10,44	10,56
jakostní víno bílé	l	59,62	55,83	54,53	54,85	57,18	60,26	64,04	64,93	68,76
tuzemský tmavý (např. Tuzemák)2	l	186,13	185,62	188,93	198,25	201,47	213,25	232,38	221,81	229,56
Sparta blue KS box	krabička	46	46	59,41	69	70	73,88	75	77	80
Petra KS box	krabička	44	44	57	65	65,94	69	72	74	77
dámská šatovka	m2	125,93	138,24	138,86	142,88	135,48	137,71	145,93	147,14	144,26
pánský oblek	kus	5 049,14	4 742,15	4 879,73	5 260,64	4 924,85	4 362,57	5 346,21	5 350,22	5 655,40
pánské kalhoty	kus	1 192,13	1 125,09	1 118,75	1 162,23	1 117,55	1 056,90	1 148,45	1 151,51	1 184,44
pánská vesta vlněná dlouhý rukáv	kus	835,85	793,31	817,95	766,31	806,84	812,47	.	.	.
dámský plášť zimní	kus	3 824,89	3 877,50	4 089,73	4 380,02	4 027,01	4 084,72	4 081,44	4 157,99	4 466,61
dámská halenka	kus	801,38	815,46	821,41	777,94	764,35	735,42	665,32	651,51	637,76
dámské šaty letní	kus	1 087,75	1 006,65	1 138,78	1 034,56	947,74	937,89	959,77	959,29	982,8
dětská tepláková souprava bavlněná	kus	491,55	462,28	504,9	533,21	500,11	480,63	.	.	.
pánská košile-klasická	kus	493,53	481,39	487,27	501,89	506,24	491,18	549,76	562,43	585,56
pánské ponožky bavlněné	pár	45,18	44,32	44,75	46,29	49,29	50,13	49,78	54,3	55,84
dámské plavky	kus	691	691,73	701,28	769,44	740,8	679,92	706,98	686,54	651,38
dámské punčochové kalhoty	kus	29,44	30,05	31,49	33,13	32,23	34,69	36,78	41,24	38,99
pánská vycházková obuv celoroční kožená	pár	1 427,46	1 412,02	1 399,14	1 425,95	1 427,89	1 395,32	1 406,06	1 371,64	1 460,10
dámská vycházková obuv celoroční kožená	pár	1 280,12	1 289,02	1 278,31	1 271,17	1 281,19	1 245,09	1 233,60	1 249,46	1 332,15

dětská vycházková obuv celoroční kožená	pár	535	534,67	552,55	583,85	590,74	579,49	565,73	595,72	641,44
čištění zimního pláště	kus	127,54	132,37	136,53	145,4	149,67	152,23	.	.	.
výměna dámských patníků expres	pár	81,98	88,59	94,26	105,16	107,41	112,72	117,94	124,75	131,2
čistá úhrada za užívání bytu SBD - byt I. k. - 3 obytné místnosti3	měsíc	1 216,10	1 318,66	1 392,30	1 512,68	1 575,43	1 602,04	1 649,00	1 676,16	1 689,61
odvoz popela (poplatek za 110 l nádobu)	rok	1 502,92	1 527,19	1 552,52	1 578,91	1 597,72	1 610,44	1 616,42	1 632,82	1 811,91
vodné a stočné	m3	44,46	46,34	50,42	54,76	59,76	62,32	66,06	73,58	78,56
hnědé uhlí (skupina A - střední ořech)	100 kg	188,59	218,4	282,98	320,04	332,31	337,28	340,45	336,52	341,2
teplo pro otop a přípravu teplé vody	GJ	375,62	396,68	415,38	475,06	492,32	512,19	520,48	563,04	587,48
sedací souprava	souprava	21 076,40	21 533,84	23 347,95	24 049,44	23 396,08	22 220,53	21 552,72	21 758,84	20 983,77
ložní souprava (DAMAŠEK)	souprava	986,79	1 011,63	1 066,87	997,08	990,26	1 066,88	1 071,95	1 071,75	1 045,81
smyčkový ručník	kus	136	136,38	132,25	127,45	136,47	139,07	.	.	.
sporák kombinovaný	kus	9 117,30	8 927,75	8 528,46	8 510,68	8 653,43	8 081,95	8 010,14	7 796,59	8 309,92
automatická bubnová pračka (na 4,5 - 6 kg)4	kus	11 279,08	10 823,40	10 295,25	9 946,75	10 196,87	10 026,26	9 410,93	9 559,67	9 625,68
elektrická chladnička s mrazničkou	kus	9 996,44	9 284,44	9 356,28	8 749,12	9 092,43	11 971,01	10 988,47	11 444,90	11 775,42
elektrický vysavač podlahový5	kus	2 943,49	2 946,77	2 901,76	2 754,53	3 261,68	3 095,57	3 127,69	3 008,21	2 908,76
porcelánový talíř	kus	51,83	52,15	52,98	52,18	51,16	54,17	67,52	67,84	66,71
smažicí pánev teflonová	kus	396,35	406,5	425,99	410,66	446,34	460,1	447,4	435,24	451,47
tužková baterie	kus	7,29	7,49	7,95	8,15	8,57	8,81	10,24	10,88	11,42
saponátový prací prostředek	kg	72,02	90,59	93,35	86,65	82,79	71,91	70,93	79,67	82,36
praní prádla (4 - 5 kg)	dávka	107,4	111,79	118,14	126,16	127,45	129,89	132,78	134,45	137,89
acylpyrin (nešumivý)	10 tablet	10,35	12,59	12,57	15,46	18,08	21,83	22,32	23,3	27,96

lékařská prohlídka	úkon	300,53	316,21	330,38	338,7	346,34	348,91	356,42	374,59	377,73
jízdní kolo pánské horské	kus	8 972,47	9 201,59	9 737,98	9 000,07	9 375,90	9 616,30	10 387,95	10 255,90	10 884,56
benzín natural 95	l	28,46	27,76	31,01	23,85	28,44	32,88	34,95	35,11	36,16
motorová nafta	l	28,2	27,87	32,03	26,07	26,96	32,01	35,58	35,82	36,49
řidičský kurz (skupina B)	kurz	7 372,10	8 230,37	8 658,17	9 316,35	9 314,01	9 316,69	9 369,57	9 219,96	9 146,95
obyčejné jízdné v autobusové dopravě (10 km)	1 jízdenka	13,28	13,97	14,39	15,55	15,85	16,25	16,86	18,17	18,67
poštovné za dopis v tuzemsku	kus	7,5	7,5	7,5	10	10	10	10	10	13
televizní přijímač barevný stolní6	kus	6 126,10	9 560,40	8 566,52	15 891,07	13 335,21	11 598,02	9 392,93	9 702,38	8 973,65
radiomagnetofon přenosný s CD přehrávačem	kus	2 573,97	2 346,86	2 197,65	2 082,89	2 125,79	1 924,75	1 745,07	1 725,72	1 791,19
vstupenka do divadla	vstupenka	163,4	171,17	180,26	197,61	209,66	217,64	218,54	231,49	236,91
televizní poplatek	měsíc	100	100	120	135	135	135	135	135	135
výuka cizích jazyků	hod	62,26	64,91	64,08	71	73,06	74,2	74,96	77,32	80,61
školné v soukromé střední škole	ročně	15 479,30	15 477,10	16 153,07	16 731,55	17 169,90	17 248,00	17 486,40	17 477,90	17 299,88
polévka bílá	porce	16,7	18,08	20,06	21,77	22,69	23,74	24,26	25,51	26,68
svíčková na smetaně	porce	51,37	52,82	53,88	56,93	57,08	58,75	60,52	63,01	65,09
houškové knedlíky	porce	12,12	12,64	13,74	15,5	15,4	15,79	16,73	18,44	18,51
černá káva	porce	16,22	17,18	17,9	20,03	20,75	21,22	21,58	22,76	23,45
pivo světlé sudové výčepní	0,5 l	16,69	17,8	19,4	20,48	20,85	22,06	22,39	22,92	23,39
víno révové bílé	0,2 l	25,97	26,41	27,02	28,49	28,73	29,16	30,76	31,02	31,33
oběd v závodní jídelně	menu	19,82	20,65	20,82	22	22,03	23,12	23,82	25,19	25,94
oběd ve školní jídelně pro 1.-4. ročník ZŠ	oběd	16,7	16,94	17,36	19,26	19,29	19,43	20,11	21,71	22,29
oběd ve vysokoškolské menze	oběd	27,48	27,45	28,09	31,95	35,14	35,35	37,1	40,2	43,26
hotel *** dvouúžkový pokoj	přenocování	1 282,66	1 347,34	1 307,25	1 336,56	1 351,85	1 335,89	2 571,93	2 603,89	2 595,36
pánský kadeřník	úkon	65,33	68,57	73,46	80,92	85,72	89,23	160,74	165,84	166,92

toaletní mýdlo výběrové	100 g	13,41	13,54	13,58	13	13,7	13,79	13,93	15,73	16,67
kosmetický krém Nivea	150 ml	78,57	77,97	76,74	77,48	76,69	75,68	74,47	77,52	81,59
zákonné pojištění motorových vozidel	rok	3 509,0 0	3 530,1 4	3 539,4 3	3 877,8 6	4 196,2 9	4 478,0 0	4 336,5 7	5 357,4 3	5 455,5 7

průměrné ceny za jednotku v prosinci příslušného roku

do 31.12. 2004 rum tuzemský tmavý (změna názvu)

úhrada za užívání družstevního bytu bez plateb za vodné a stočné, bez plateb za dodávku tepla a teplé vody a bez úhrady služeb spojených s užíváním bytu

do roku 2008

na 5 kg

do roku 2008 příkon 1800W, od roku 2009 příkon 2200W

od roku 2008 s LCD obrazovkou

Zdroj: Spotřebitelské ceny vybraných druhů zboží a služeb, 2014

PŘÍLOHA P V: VÝPOČTOVÉ TABULKY S KOMENTÁŘI PRO ZJIŠTĚNÍ VLIVU PLÁTCOVSTVÍ NA KONEČNÉ CENY

V následujících několika tabulkách jsem připravila příklad toho, jaký je rozdíl mezi změnou sazby daně z přidané hodnoty v několika typech výrobních řetězců. (Široký, 2003)

Vliv sazby daně na konečnou cenu (plátce, plátce, plátce – tabulka č. 1)

Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. plátce	-	-	10 000	10 000	2 000	2 000	12 000
2. plátce	10 000	2 000	10 000	20 000	4 000	2 000	24 000
3. plátce	20 000	4 000	10 000	30 000	6 000	2 000	36 000
Celková daňová povinnost						6 000	
Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. plátce	-	-	10 000	10 000	2 100	2 100	12 100
2. plátce	10 000	2 100	10 000	20 000	4 200	2 100	24 200
3. plátce	20 000	4 200	10 000	30 000	6 300	2 100	36 300
Celková daňová povinnost						6 300	

V první tabulce jsou všechny tři firmy, kterými výrobek prochází, plátcí daně z přidané hodnoty. Horní část tabulky je zdaňována při sazbě 20 % a spodní část vychází ze stejného základu, ale oproti předešlému se změnila sazba daně na 21 %.

Při zdanění výrobku sazbou 20 % ve všech stupních výroby činila celková daňová povinnost 6 000 Kč. Pokud jsem však použila sazbu 21 %, celkově zaplacená daň se zvýšila o 300 korun na 6 300 Kč. To značí, že v tomto konkrétním příkladě se zvýšení sazby daně o jeden procentní bod projevilo na nárůstu celkové daňové povinnosti o 300 korun.

Následující tabulka (číslo 2) ilustruje stejný způsob zdanění, tudíž poprvé 20 % a následně 21 %. Avšak v tomto výrobním procesu již vystupuje jeden neplátce daně, jedná se o firmu uprostřed výrobního procesu. Při výpočtu podle stejného principu jako v předchozí tabulce a s použitím shodných vstupních dat jsem zjistila, že celková daňová povinnost při použití dvacetiprocentní sazby byla ve výši 8 400 Kč. Při zdanění sazbou o procento vyšší celková daň stoupla o 441 korun na 8 841 Kč. Z toho vyplývá, že tento způsob výroby určitého zboží je pro konečnou cenu a potažmo i konečného spotřebitele o 2 541 korun méně výhodný než pokud by byly všechny firmy plátcí daně z přidané hodnoty.

Vliv sazby daně na konečnou cenu (plátce, neplátce, plátce – tabulka č. 2)

Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. plátce	-	-	10 000	10 000	2 000	2 000	12 000
2. neplátce	12 000	-	10 000	-	-	-	22 000
3. plátce	22 000	-	10 000	32 000	6 400	6 400	38 400
Celková daňová povinnost						8 400	
Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. plátce	-	-	10 000	10 000	2 100	2 100	12 100
2. neplátce	12 100	-	10 000	-	-	-	22 100
3. plátce	22 100	-	10 000	32 100	6 741	6 741	38 841
Celková daňová povinnost						8 841	

Vliv sazby daně na konečnou cenu (plátce, plátce, neplátce – tabulka č. 3)

Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. plátce	-	-	10 000	10 000	2 000	2 000	12 000
2. plátce	10 000	2 000	10 000	20 000	4 000	2 000	24 000
3. neplátce	24 000	-	10 000	-	-	-	34 000
Celková daňová povinnost						4 000	
Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. plátce	-	-	10 000	10 000	2 100	2 100	12 100
2. plátce	10 000	2 100	10 000	20 000	4 200	2 100	24 200
3. neplátce	24 200	-	10 000	-	-	-	34 200
Celková daňová povinnost						4 200	

V třetím případě (tabulka č. 3) vystupuje také pouze jeden neplátce daně, ale oproti předchozí tabulce je neplátce umístěn až na poslední, třetí místo výrobního procesu. V tomto případě činí celková daňová povinnost s 20% sazbou pouze 4 000 korun. S použitím jednadvacetiprocentní sazby se daň zvýšila pouze o 200 Kč.

Vliv sazby daně na konečnou cenu (neplátce, plátce, neplátce - tabulka č. 4)

Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. neplátce	-	-	10 000	-	-	-	10 000
2. plátce	10 000	-	10 000	20 000	4 000	4 000	24 000
3. neplátce	24 000	-	10 000	-	-	-	34 000
Celková daňová povinnost						4 000	
Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. neplátce	-	-	10 000	-	-	-	10 000
2. plátce	10 000	-	10 000	20 000	4 200	4 200	24 200
3. neplátce	24 200	-	10 000	-	-	-	34 200
Celková daňová povinnost						4 200	

Pokud jsou ve výrobním procesu zastoupeni dva neplátcí daně a to na prvním a třetím místě (tabulka č. 4), pak při dvacetiprocentním zdanění bychom na dani zaplatili 4 000 korun. Jestliže však za jinak stejných podmínek zdaníme sazbou jednadvacetiprocentní, celková daňová povinnost se vyšplhá na 4 200 Kč. Z předchozího je zřejmé, že v součtu vyjde stejně situace, kdy je v procesu jeden neplátce daně a to na koncovém místě anebo zda řetězec obsahuje pouze jednoho plátce daně uprostřed.

Vliv sazby daně na konečnou cenu (plátce, neplátce, neplátce – tabulka č. 5)

Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. plátce	-	-	10 000	10 000	2 000	2 000	12 000
2. neplátce	12 000	-	10 000	-	-	-	22 000
3. neplátce	22 000	-	10 000	-	-	-	32 000
Celková daňová povinnost						2 000	
Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. plátce	-	-	10 000	10 000	2 100	2 100	12 100
2. neplátce	12 100	-	10 000	-	-	-	22 100
3. neplátce	22 100	-	10 000	-	-	-	32 100
Celková daňová povinnost						2 100	

Výrobní řetězec (tabulka č. 5), který zahrnuje pouze jednoho plátce daně a to hned na prvním místě dosahuje nejnižší daňové povinnosti a to při zdanění 20 % pouhé dva tisíce korun a při zdanění sazbou o jeden procentní bod vyšší, tudíž 21 %, jen 2 100 Kč. Zde se zvýšení zdanění o jedno procento projeví nárůstem ceny o 100 Kč.

Vliv sazby daně na konečnou cenu (neplátce, neplátce, plátce – tabulka č. 6)

Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. neplátce	-	-	10 000	-	-	-	10 000
2. neplátce	10 000	-	10 000	-	-	-	20 000
3. plátce	20 000	-	10 000	30 000	6 000	6 000	36 000
Celková daňová povinnost						6 000	
Firma	Nákupní cena	Daň na vstupu	Přidaná hodnota	Základ pro daň	Daň na výstupu	Daňová povinnost	Prodejní cena
1. neplátce	-	-	10 000	-	-	-	10 000
2. neplátce	10 000	-	10 000	-	-	-	20 000
3. plátce	20 000	-	10 000	30 000	6 300	6 300	36 300
Celková daňová povinnost						6 300	

Při zvažování možnosti, jaký vliv mají různé sazby DPH na produkt, který prochází výrobním procesem u dvou neplátců a jednoho plátce daně na poslední pozici, jsem zjistila (tabulka č. 6), že při zdanění sazbou 20 % se konečná cena pro spotřebitele vyšplhala na 36 000 korun, daň z přidané hodnoty se na této sumě podílela výší 6 000 Kč. Pokud jsem za jinak neměnných podmínek použila sazbu 21 %, celková daňová povinnost i konečná cena se zvýšily o 300 Kč.